

Tuomioistuinlaitoksen toiminta- ja taloussuunnitelma vuodelle 2023

Tuomioistuinvirasto on laatinut tuomioistuinlaitoksen toiminta- ja taloussuunnitelman vuodelle 2023. Tämä asiakirja käsittelee Tuomioistuinviraston tehtävää sekä omana, itsenäisenä keskusvirastona että koko tuomioistuinlaitoksen tavoitteita. Viraston tehtävänä on huolehtia siitä, että tuomioistuimet kykenevät käyttämään tuomiovaltaa laadukkaasti ja että tuomioistuinten hallinto on tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti järjestetty.

Toimintamenomäärärahojen käyttösuunnitelma (liitteet 4, 5 ja 6) on laadittu siten, että menot eivät ylitä käytettävissä olevia määrärahoja (TAE 2023 ja kehyspäätös 2022).

1. Oikeusministeriön ja tuomioistuinlaitoksen tulossopimuksessa sovitut tehtävät ja tavoitteet tuomioistuinlaitokselle vuosille 2023-2026

Oikeusministeriö ja Tuomioistuinvirasto ovat sopineet tuomioistuinlaitoksen vuosien 2023–2026 tulostavoitteet keväällä 2022. Liitteessä 1 olevassa taulukossa on esitetty keskeiset tuomioistuinlaitosta koskevat tulostavoitteet. Taulukkoon on kirjattu kunkin tavoitteen osalta päävastuullinen toimija. Taulukon sarakkeessa vuosi/DL on määräaika, milloin tavoitteeseen tulee päästä.

Tavoitteet on jaoteltu osioihin 1. yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin, 2. toiminnan tuloksellisuustavoitteisiin, 3. henkilöstötavoitteisiin ja 4. talouteen liittyviin tavoitteisiin. Osa tavoitteista koskee pelkästään Tuomioistuinvirastoa, osa kaikkia tuomioistuinta ja osa koko tuomioistuinlaitosta.

2. Tuomioistuinlaitoksen toimintasuunnitelma vuodelle 2023 ja kehittämishankkeet vuonna 2023-2026

Seuraavassa tarkastellaan tuomioistuinlaitoksen toimenpiteitä kehyskaudelle 2023-2026, jotta oikeusministeriön ja tuomioistuinlaitoksen välisessä tulossopimuksessa sovitut tulostavoitteet toteutuvat.

Pääpaino tarkastelussa on vuodella 2023, mutta usean tavoitteen toimenpiteet jatkuvat myös tulevana vuosina tulossopimuskaudella. Otsikkona on tulossopimuksessa sovittu tulostavoite ja sen alla tavoitteelle asetettu mittari/arviointikriteeri. Kohdassa toimenpiteet on tarkasteltu niitä toimenpiteitä, joita tuomioistuinlaitoksessa tehdään tavoitteen saavuttamiseksi.

Tulevaisuudessa toimintaan tulee vaikuttamaan tuomioistuinlaitoksen uusi strategia ja siinä asetut strategiset tavoitteet, jotka on tarkoitus julkaista vuonna 2023.

Tuomioistuinlaitoksen keskeiset tavoitteet seuraavalle vaalikaudelle

Oikeusministeriön johdolla on viety läpi kaksi tuomioistuinlaitoksen tulevaisuuden kannalta tärkeää hanketta. Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle selonteon oikeudenhoidosta (Valtioneuvoston julkaisuja 2022:67). Oikeudenkäytön kehitystyöryhmä on laatinut arviomuistion tuomioistuimista 2040-luvulla (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:39).

Tuomioistuinvirasto pitää selvityksiä onnistuneina. Tuomioistuinlaitoksen edustajia on ollut mukana hankkeissa jäsenenä ja kuultavina.

Tuomioistuinlaitoksen keskeiset tavoitteet seuraavalla vaalikaudella ovat 1) tuomioistuinlaitoksen perusrahoituksen saattaminen toimintaedellytykset turvaavalle tasolle, 2) tuomioistuinten riippumattomuuden vahvistaminen ja lainsäädännön kehittäminen sekä 3) tuomioistuinten toiminnan kehittäminen. Kaksi ensin mainittua tavoitetta edellyttävät toimenpiteitä valtioneuvostolta ja eduskunnalta. Laadukkaan ja ajantasaisen lainsäädännön sekä riittävän rahoituksen turvin tuomioistuinlaitos sitoutuu huolehtimaan sen toiminnan kehittämisestä.

Tuomioistuintoiminnan kehittäminen ja mahdolliset lainsäädännön muuttamistarpeet

1. Tietopyyntöjen keskitetyn käsittelyn selvittäminen ja toimintavaltuudet tietojen luovuttamiseen.
2. Etäyhteyksien avulla toteutetun oikeudenkäynnin lainsäädännön tarkistaminen ja selkeyttäminen (mm. tuomarin etäosallistuminen, julkisuuden toteutuminen ja asianosaisen mahdollisuudet vaikuttaa osallistumis- ja kuulemistapaan).
3. Kokoonpanosääntelyn perusteellinen tarkastelu: hallinto-oikeuksien kokoonpanosääntösten mahdollinen keventäminen ja käräjäoikeuksien lautamiesjärjestelmän arvioiminen.
4. Tuomioistuinasioiden kehittäminen mm. sähköinen asiointi, asiakaslähtöisyys- ja kokemus, läpivirtaustavoitteet ja oikeusmuotoiluajattelun vahvistaminen toiminnan kehittämisessä.

5. Tuomioistuinten henkilökuntarakenteen tarkistaminen ja rekrytointivaikeuksien lievittäminen.
6. Tiedoksiantosäätelyn päivittäminen.
7. Sähköisyyden ensisijaisuus lainsäädännössä lähtökohdaksi ja digitalisaation esteiden poistaminen lainsäädännöstä.
8. Oikeudenkäymiskaaren kokonaispäivitys.
9. Peruuntuneiden pääkäsittelyjen vähentäminen ja poissaolokäsittelyn edellytysten tarkastelu.
10. Hallinto-oikeuksien asiaryhmien kiireellisyysäätelyn selkeyttäminen.
11. Lapsen asema oikeudenkäynneissä (mm. lapsen edunvalvonnan kehittäminen rikosasioissa, uusien kriminalisointien selvittäminen, lapsiystävällinen oikeudenkäynti ja lapsen kuulemismenettelyn arviointi)
12. Maa-oikeusasioiden käsittelyn kehittäminen.

2.1. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

2.1.1. Tulostavoite 1: Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivytyksettä, laadukkaasti ja edullisesti. Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa.

2.1.1.1. Oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämistä edellyttävien asioiden määrä ei kasva

Arviointikriteeri/mittari 2023:

Viivästyshyvitettyjen asioiden lukumäärä on enintään samansuuruinen kuin vuonna 2021 (28 asiaa) ja alenee myöhempinä vuosina.

Toimenpiteet:

Tuomioistuimet kiinnittävät huomiota erityisesti pitkään vireillä olevien asioiden käsittelyn seurantaan.

2.1.1.2. Oikeusturvan ajallinen saatavuus toteutuu yhdenvertaisesti eri alueilla

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Yksittäisen tuomioistuimen keskimääräinen käsittelyaika ylittää enintään 3 kk:tta oikeudellisen linjan keskiarvon (KO, HO ja HAO).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinvirasto huolehtii osaltaan siitä, että oikeusturvan ajallinen saatavuus toteutuu eri alueilla ja käsittelyajat ovat linjassa eri alueiden välillä. Oikeusturvan ajalliseen saatavuuteen voidaan vaikuttaa mm. resurssien alueellisella kohdentamisella. Resurssien kohdentamisesta sovitaan tulosneuvotteluissa. Lisäresursseja voidaan myöntää vuoden aikana tuomioistuimille ainoastaan mahdollisten lisämäärärahojen puitteissa.

Tuomioistuimille on asetettu käsittelyaikatavoitteet. Tuomioistuimet vastaavat resurssien tehokkaasta ja tavoitteellisesta käytöstä.

2.1.1.3. Vireillä olevien asioiden määrää tulee vähentää. Tuomioistuinten tulee ratkaista enemmän asioita kuin niitä saapuu.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Vuosittainen vireillä olevien asioiden määrä on pienempi kuin saapuneiden asioiden määrä.

Käräjäoikeus: rikosasiat

Käräjäoikeus: laajat riita-asiat

Muut tuomioistuimet: kaikki asiat

Toimenpiteet:

Tuomioistuimen vastuulla on seurata vireillä olevien asioiden määrää ja huolehtia asioiden käsittelyn seurannasta. Tuomioistuimissa vireillä olevien asioiden määrään vaikuttavat tuomioistuimen toiminnan lisäksi poliisin ja syyttäjän resurssit ja toimintatavat.

Tuomioistuinvirasto huolehtii osaltaan siitä, että tuomioistuimien resurssit ovat tasaisesti jaettu suhteessa kunkin yksikön työmäärään. Resurssien kohdentamisesta sovitaan vuosittain tulosneuvotteluissa. Lisäresursseja ruuhkan purkamiseksi ja käsittelyaikojen lyhentämiseksi voidaan myöntää vuoden aikana tuomioistuimille mahdollisten lisämäärärahojen puitteissa.

2.1.2. Tulostavoite 2: Tuomioistuintoiminta on avointa

2.1.2.1. Keskeiset tuomioistuinten toimintaa kuvaavat tilastot julkaistaan oikeus.fi- internetsivustolla

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Asiamäärä- ja käsittelyaikatilastot julkaistaan neljännesvuosittain (huhti-, heinä-, loka- ja tammikuussa).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinten käytössä olevia ja niiden toimintaa tukevia Power BI -tilastoja kehitetään jatkuvasti tarpeiden mukaan.

Samaa pohjaa on hyödynnetty, kun julkaistaan internetissä (oikeus.fi) tuomioistuinten toimintaa kuvaavia tilastoja neljännesvuosittain. Tuomioistuinviraston viestintä julkaisee tilastot tuomioistuinlaitoksen julkisilla verkkosivuilla ja jakaa tilastotietoja aktiivisesti mm. sosiaalisessa mediassa.

2.1.2.2. Tuomioistuinten toiminnasta saadaan niiden työmäärää ja resurssitarpeita kuvaavat luotettavat tiedot

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Tuomioistuinvirasto seuraa tuomioistuinten henkilökunnan työhön käytettyä aikaa ja tuottaa siitä objektiivisesti arvioitavissa olevat tiedot (toteutunut kyllä/ei).

Tuomioistuinvirasto on noudattanut tuomioistuinten määrärahatarpeiden määrittelyssä tulossopimuksen liitteessä kaksi määriteltyjä laskennallisia perusteita (toteutunut kyllä/ei).

Työmäärälaskennassa päivitetty painokertoimet on otettu käyttöön (toteutunut kyllä/ei).

Arviointikriteeri/mittari 2023:

Tuomioistuinlaitos on selvittänyt ja määritellyt tuomioistuinten tavoitteelliset keskimääräiset käsittelyajat, jotka on käsitelty oikeudenhoidon selonteon yhteydessä. Käsittelyaikatietoja hyödynnetään myös määrärahatarpeita arvioitaessa (toteutunut kyllä/ei).

AIPA- ja HAIPA -asianhallintajärjestelmien raportointirajapinnat on toteutettu (toteutunut kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinlaitoksen työajanseuranta koko henkilöstölle suoritettiin syksyllä 2022. Vuonna 2023 aineistoa analysoidaan ja hyödynnetään vuoden 2023 toiminnan suunnittelussa.

Tuomioistuinviraston johtokunta on asettanut tuomioistuinten taloudellisten mittareiden kehittämistä käsittelevän työryhmän ajalle 10.11.2021 - 31.5.2023. Painokertoimet päivitetään mittarityöryhmän toimesta vuonna 2023. Työryhmässä on tuomioistuinten, Tuomioistuinviraston ja henkilöstöjärjestöjen edustus. Työryhmän tehtävänä on laatia työstä muistio ja tehdä ehdotukset taloudellisista mittareista ja työmäärälaskennassa käytettävistä painokertoimista, joita käytetään jaettaessa määrärahoja käräjä-, hovi- ja hallinto-oikeuksille, näiden tuomioistuimien tulosohjauksessa ja niiden toiminnan tuloksellisuutta arvioitaessa. Tavoitteena on, että päivitetty painokertoimet otetaan käyttöön ensimmäistä kertaa syksyllä 2023 vuotta 2024 koskevilla tulosneuvotteluissa.

Tuomioistuinvirasto noudattaa määrärahatarpeiden määrittelyssä (mm. talousarvio- ja kehysesityksissä) oikeusministeriön ja Tuomioistuinviraston välisen tulossopimuksen liitteessä määriteltyjä laskennallisia henkilötyövuosikustannuksia.

Tuomioistuinten työmäärää ja resursseja kuvaavaa tietotuotantoa ja analysointia parannetaan kehittämällä Power BI -raportointia.

AIPA- ja HAIPA -asiankäsitelyjärjestelmien raportointirajapintoja kehitetään vuoden 2023 aikana.

2.2. Toiminnan tuloksellisuus

2.2.1. Tulostavoite 3: Käsittelyketjut ja oikeudenkäyntimenettelyt määräytyvät asioiden laadun ja vaativuuden mukaan

- 2.2.1.1. Tuomioistuinlaitos tekee tiivistä yhteistyötä syyttäjän kanssa, jotta asiat voidaan käsitellä tarkoituksenmukaisesti niiden laajuuden ja vaativuuden mukaan.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Tuomioistuinvirasto tapaa valtakunnansyyttäjätöimiston edustajat vähintään 10 kertaa vuodessa (toteutunut: kyllä/ei).

Tuomioistuimet tekevät säännöllistä yhteistyötä syyttäjän kanssa (toteutunut: kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinviraston ja valtakunnansyyttäjän toimiston edustajat tapaavat kuukausittain. Yhteistyötapaamisissa keskustellaan ajankohtaisista asioista kuten työmääristä ja resursseista, toiminnan kehittämisestä sekä AIPA-hankkeen tilanteesta. Yhteistyötä tehdään myös asiantuntijatasolla ja työryhmissä. Valtakunnansyyttäjän toimiston edustaja on osallistunut käräjäoikeuksien johdon verkostopäivään. Tuomioistuinvirasto kannustaa tuomioistuimia tekemään yhteistyötä Syyttäjälaitoksen alueiden kanssa.

Tuomioistuin tekee tiivistä yhteistyötä syyttäjän kanssa, jotta asiat voidaan käsitellä tarkoituksenmukaisesti niiden laajuuden ja vaativuuden mukaan. Yhteistyön toimintatapoja käydään läpi tulosneuvotteluissa.

2.2.2. Tulostavoite 4: Toimintaa tukevat järjestelmät ovat käyttäjäystävällisiä sekä mahdollistavat sähköiset työmenetelmät ja asiointitavat

- 2.2.2.1. Yleisten tuomioistuinten asiankäsittelyjärjestelmän (AIPA) käyttöönotto ja siirtyminen toiminnan aikaiseen aktiiviseen kehittämiseen on tapahtunut. Samalla on varmistettu ja aikataulutettu vanhojen järjestelmien poistaminen käytöstä.

Arviointikriteeri/mittari 2023:

Järjestelmä on otettu kokonaisuudessaan käyttöön (toteutunut: kyllä/ei).

Tuomioistuinvirasto päivittää kehittämisrahoituksen saamiseksi suunnitelman jatkokehityksen realistisista askeleista ja konkreettisesti saatavasta tuottavuuspotentiaaliarviosta (toteutunut kyllä/ei).

Tuomioistuinvirasto kehittää AIPA-järjestelmän tuottavuuden seuraamista kehittämisrahoituksen varmistamiseksi (toteutunut kyllä/ei).

Toimenpiteet:

AIPAn ylläpitoon ja jatkokehittämiseen liittyvä hankinnat on viety päätökseen vuoden 2021 aikana. Kehittämistä ohjaamaan – hanketoimiston tuoteomistajien rinnalle on rekrytoitu yksi tuoteomistaja vuonna 2020 ja toinen kesällä 2022. Syyttäjälaitoksen AIPA-tuoteomistaja on aloittanut helmikuussa 2021. Kesäkuussa 2022 hankkeen toimikautta on päätetty jatkaa 30.6.2023 asti ja samalla hanketoimisto ja hankkeen johtoryhmä on valtuutettu ohjaamaan kaikkea AIPA-kehittämistä (hanke + jatkokehitys).

Vuoden 2023 aikana AIPA-järjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon rekrytoidaan ja hankitaan resurssit, jotka mahdollistavat erillisen hankkeen lakkauttamisen. Samalla järjestelmän kehittämiselle ja ylläpidolle luodaan ohjausjärjestelmä, joka mahdollistaa AIPA-hankkeen johtoryhmän lakkauttamisen.

Vuoden 2023 loppuun mennessä AIPA-järjestelmä on otettu tuomioistuimissa myös rikosasioissa.

2.2.2.2. Tuomioistuinlaitoksen tulee määrätietoisesti ja nopealla aikataululla tehdä mahdolliseksi asiakkaiden sähköinen asiointi kaikkien merkittävien palveluiden osalta. Sähköinen tiedonvaihto sidosryhmien kanssa tulee toteuttaa kaikkien volyymiasioiden osalta mahdollisimman nopeasti ja niin, että tietosuojan ja tietoturvan toteutuminen varmistetaan ennakkolisesti. Keskeinen tavoite on paperilla tapahtuvan asioinnin väheneminen. Sähköistä asiointia tuomioistuinasioissa edistetään.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Vuonna 2023 laaditaan selvitys sähköisen asioinnin esteistä ja suunnitelma esteiden poistamisesta (toteutunut: kyllä/ei)

Sähköisen vireilletulon osuus HAIPA-asioista kasvaa vuosittain sopimuskaudella viidellä prosenttiyksiköllä (toteuma 2021: 10 %).

Sähköinen asiointi AIPA-asioissa mahdollistetaan samalla, kun summaaristen asioiden käsittely siirtyy AIPA-järjestelmään (toteutunut kyllä/ei)

Toimenpiteet:

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointia varten toteutetun sähköisen asioinnin käyttöaste on jäänyt matalaksi, vaikka järjestelmä on ollut käytettävissä jo vuosia. On epätodennäköistä, että käyttö laajenisi merkittävästi nykyisestä ilman tähän ohjaavia lainmuutoksia sekä olennaisia parannuksia palvelussa käytettyyn tunnistautumisen- ja valtuuttamisratkaisuun (nykyisin DVV: Suomi.fi-palvelu) Ongelman ratkaisemiseksi HAIPA-järjestelmään on loppuvuodesta 2022 toteutettu sähköposti-integraatio, joka helpottaa asiakirjojen siirtämistä järjestelmän ja sähköpostin välillä. Vuoden 2023 aikana uudet toiminnot otetaan tehokkaasti käyttöön tuomioistuimissa.

AIPA-järjestelmässä valmistellaan oikeushallinnon yhteiseen Sampo-alustaan sähköisen asioinnin käyttöönottoa. Ns. tuottavuusrahoituksesta on kohdennettu tähän erillisrahoitusta vuodelle 2023 ja tämän turvin asioinnin kehittäminen saadaan käynnistettyä varsinaisen AIPA-kehityksen rinnalla erillisenä projektina. Kehitystyössä huomioidaan HAIPA-asioinnista saadut kokemukset.

2.2.2.3. Tuomioistuinvirasto osallistuu aktiivisesti hallinnonalan yhteiseen ICT-kehittämiseen.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Tuomioistuinvirasto laatii oman tietohallintostrategian, missä on huomioitu hallinnonalan yhteinen ICT -kehittäminen (toteutunut: kyllä/ei).

Tuomioistuinvirasto osallistuu tuomioistuinlaitoksen osalta hallinnonalan ydintiedon (yhteiset perustiedot) hallinnan kehittämiseen (toteutunut: kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinvirasto vie vuoden 2023 aikana päätökseen edellisen vuoden aikana aloitetun hankkeen tuomioistuinlaitoksen tietohallintostrategian laatimiseksi. Tuomioistuinvirasto osallistuu aktiivisesti hallinnonalan yhteisiin kehityshankkeisiin (ydintietojen hallinta, digisuunnitelmat, asiakastuki, RATSU) Asianhallintajärjestelmistä erilliseen tietovarantoon siirrettävän datan analysointia ja hyödyntämistä kehitetään yhteistyössä ns. tietoalustahankkeen kanssa.

Tuomioistuinvirasto kartoittaa mahdollisuudet hyödyntää analytiikkaa, robotiikkaa tai tekoälyä tuomioistuinlaitoksen toiminnan tukena. Tuomioistuinvirasto huolehtii myös siitä, että yhteisessä suunnittelussa huomioidaan tuomioistuinten erityisasemasta johtuvat vaatimukset tai vaihtoehtoisesti tunnistetaan ne osa-alueet, joilla tuomioistuimet eivät voi hyödyntää muille viranomaisille yhteisiä toimintoja. Tekoälyn hyödyntämistä selvitetään ensisijaisesti järjestelmien haku- ja raportointitoimintojen kohdalla. Tekoälyratkaisuilla ei pyritä automatisoimaan lainkäyttöraatkaisun muodostamista.

- 2.2.2.4. Tuomioistuinvirasto selvittää yhdessä oikeusministeriön ja ORK:n kanssa omien ICT-kustannustensa kokonaistason suunnittelukaudelle, ICT-kustannusten rakenteen palveluittain sekä mahdollisuudet ICT-kustannustehokkuuden parantamiseen.

Arviointikriteeri 2023:

Tuomioistuinvirasto on laatinut selvityksen yhdessä oikeusministeriön ja Oikeusrekisterikeskuksen kanssa (toteutunut: kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Oikeudenhoidon selonteon taustaksi on vuonna 2022 toteutettu arviointi oikeusministeriön hallinnonalan ICT-menoista. Selvityksen perustella hallinnonalan vuosittaisten ICT -menojen suuruus on noin 100 miljoonaa euroa. Tuomioistuinviraston määrittele vuoden 2023 aikana käynnissä olevan ja valmistuvan tietohallintostrategiatyön tulosten perusteella tuomioistuinlaitoksen ICT-menojen oletustaso tuleville vuosille.

- 2.2.2.5. Tuomioistuinlaitoksen käytössä olevia asiankäsittelyjärjestelmien käytettävyys on hyvä. Tuomioistuinvirasto jatkaa asianhallintajärjestelmien AIPA ja HAIPA toiminnan aikaista aktiivista kehittämistä.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Järjestelmien käytettävyyttä seurataan säännöllisesti. Henkilöstölle on toteutettu järjestelmiä koskeva käytettävyystudkimus 2023. Tutkimus suoritetaan jatkossa kerran vuodessa. (toteutunut: kyllä/ei)

Toimenpiteet:

Lainkäyttöön hyvin perehtyneet asiantuntijat (tuoteomistajat) määrittelevät ja priorisoivat järjestelmin lisättävät tai muutettavat toiminnot sekä ohjaavat niiden toteuttamista. Järjestelmien toiminnot testataan suunnitelmallisesti ennen käyttöönottoa ja järjestelmien toimintavarmuutta ja ongelmatilanteita seurataan jatkuvasti aktiivisella seurannalla sekä käyttäjien ICT-tukeen tekemien virheilmoitusten ja muiden tukipyyntöjen perusteella.

Tietojärjestelmien kehittämistarpeiden kokoamiseksi on käytössä vuonna 2022 käyttöönotettu sähköinen palautekanava (webropol-lomake) ja prosessi käyttäjäpalautteen ja kehittämisehdotusten jatkuvalla käsittelylle.

2.2.2.6. Kaikilla tuomioistuimilla on käytettävissä sähköisiä työmenetelmiä tukeva asiankäsittelyjärjestelmä ja hallinnollisten asioiden asiankäsittelyjärjestelmä (Hilda)

Arviointikriteeri/mittari 2023:

Järjestelmät on otettu käyttöön kokonaisuudessaan vuoden 2023 loppuun mennessä.

Toimenpiteet:

HILDA-järjestelmän käyttöönotto on edennyt suunnitelman mukaisesti ja tuotantokäytön ovat aloittaneet pilottivirastojen lisäksi vuoden 2022 aikana kaikki käräjäoikeudet. Korkein hallinto-oikeus ja hallinto-oikeudet aloittavat järjestelmän tuotantokäytön viikolla 4/2023, hovioikeudet viikolla 9/2023 ja erityistuomioistuimet viikolla 14/2023.

Tuomioistuinvirasto on jatkanut tuomioistuinlaitoksen käyttöönottoa sekä HILDA-järjestelmän jatkokehittämistä varten vuonna 2022 asetetun Tuomioistuinten HILDA-kehittämistyöryhmän määräaikaan 31.12.2023 saakka. Kehittämistyöryhmän tehtävänä on tuomioistuinten yhteisten HILDA-osuuksien (mm. tiedonohjaussuunnitelmien, asioiden digitaalisen käsittelyn suosituksen ja hallinnollisten asioiden kirjaamisen työtavan) kehittäminen ja ylläpito. Lisäksi kehittämisryhmä käsittelee virastojen kokemusten pohjalta tuomioistuinten yhteiseen HILDA-asianhallintajärjestelmän osuuteen, tiedonohjaussuunnitelmaan ja kirjaamisohjeeseen tehtävät muutos- ja kehitystarpeet, jotta ne parhaalla mahdollisella tavalla palvelisivat ja tukisivat tuomioistuimia niiden hallinnollisten asioiden digitaalisessa käsittelyssä.

- 2.2.2.7. Käräjäoikeuksien istuntosalit on varusteltu siten, että henkilötodistelun tallentamista koskeva lainsäädäntö voidaan saattaa voimaan viimeistään 1.1.2024 alkaen.

Arviointikriteeri/mittari 2023:

Käräjäoikeuksien saleista 80 % on varusteltu tarvittavalla laitteistolla vuoden 2023 loppuun mennessä. Varustelu saatetaan loppuun vuoden 2024 alussa.

Tallenteiden hallintaan tarvittava ohjelmisto on valmis ja sen toimintavarmuus on riittävästi testattu (toteutunut: kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Henkilötodistelun videotallentamiseen tarvittavan tietojärjestelmän ja oikeussalien varustelun hankinta viivästyi vuoden 2022 aikana toistuvasti erilaisista Tuomioistuinvirastosta riippumattomista syistä. Lopulta avoimen hankintamenettelyn päätyttyä jouduttiin joulukuussa 2022 toteamaan, että siinä ei saatu yhtään tarjouspyynnön mukaista tarjousta. Hankinnassa on päätetty siirtyä neuvottelumenettelyyn, joka toteutetaan kevään 2023 aikana. Tietojärjestelmän toteuttaminen ja istuntosalien varustelu aloitetaan mahdollisimman pian hankintapäätöksen jälkeen niin, että videotallennusta koskeva lainsäädäntö voidaan saattaa voimaan vuoden 2024 aikana.

2.2.3. Tulostavoite 5: Organisaatorakenne ja toimitilaverkosto mahdollistavat tehokkaan toiminnan

- 2.2.3.1. Tuomioistuimen ja Tuomioistuinviraston organisaatorakenne on sellainen, että se tukee tehokasta työskentelyä, sujuvia prosesseja ja laadukasta asioiden käsittelyä.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

VMBaro: esimiestyö ja johtaminen:

Tuomioistuinviraston VMBaro indeksi '1.4 Esimiehet ovat onnistuneet työyhteisöni töiden organisoinnissa' on suurempi kuin 3,38 (koko valtio ka. 2021).

Tuomioistuinviraston VMBaro indeksi '1.5 Johto on onnistunut työyhteisöni töiden organisoinnissa' on suurempi kuin 3,10 (koko valtio ka. 2021).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinviraston organisaatorakenne perustuu viraston perustamisen yhteydessä määritetyllä tavalla osastojakoihin ja sen rakenteessa on osastotason lisäksi vain yksi tiimi eli osaamisen kehittämisen tiimi kehitysosastolla. Toiminnan vakiintumisen myötä on havaittu tarvetta syventää viraston organisaatorakennetta siten, että osastojen sisälle voidaan perustaa tiimejä sekä nimetä niihin suorituksen johtamista tukevia ja esihenkilöroolissa toimivia tiimivettäjiä, jolloin päivittäisen suorituksenjohtamisen tukea on mahdollista vahvistaa ja selkeyttää. Muutoksen yhteydessä on havaittu mahdollisesti myös tarpeelliseksi järjestellä uudelleen joitakin yksittäisiä tehtäviä ja niitä hoitavia henkilöitä osastojen kesken. Jos tähän päädytään, tullaan ko. henkilöiden kanssa käymään erilliset muutoskeskustelut. Muutos valmistellaan yhteistyössä henkilöstön kanssa mm. työpajatyöskentelyä hyödyntäen. Tavoitteena on, jos mahdollista, saada muutokset voimaan 1.4.2023.

- 2.2.3.2. Hyväksyessään hallituksen esityksen eduskunnalle (HE 136/2018 vp) Tuomioistuinvirastoa koskevaksi lainsäädännöksi eduskunta edellytti (EV 218/2018 vp), että hallitus seuraa Tuomioistuinviraston perustamista koskevan uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia kiinnittäen erityistä huomiota tuomioistuinten riippumattomuuteen ja oikeusturvaan, oikeusministeriön ja viraston väliseen suhteeseen ja tehtävienjakoon, viraston johtamisjärjestelmän ja johtokunnan kokoonpanon toimivuuteen sekä voimavarojen riittävyteen sekä antaa lakivaliokunnalle edellä mainituista seikoista selvityksen vuoden 2025 loppuun mennessä. Selvitystyö edellyttää Tuomioistuinviraston myötävaikutusta jo vuodesta 2023 lukien.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2025:

2025: Tuomioistuinvirasto on myötävaikuttanut virastoarvioinnin toteuttamiseen siten, että selvitys on voitu toimittaa eduskunnalle. (kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Valtiovarainministeriö on asettanut Virastoarviointi 2022-2023 -hankkeen, jossa toteutetaan mm. Tuomioistuinviraston perustamisen arviointi. Hankkeessa arvioidaan Tuomioistuinviraston perustamisen *toteuttamisen* arviointi,

perustamisen *tavoitteiden toteutumisen* arviointi sekä uudistuksen *tuloksellisuuden kehityksen* arviointi. Työn tuloksena muodostetaan kokonaisarvio Tuomioistuinviraston nykytilanteesta ja uudistuksen onnistumisesta sekä johtopäätökset perusteluineen. Valtiovarainministeriön konseptin mukaisessa virastoarvioinnissa esitetään myös toimenpidesuosituksia, joiden tavoitteena on tukea Tuomioistuinviraston toiminnan kehittämistä. Virastoarvioinnin on tarkoitus toimia eduskunnan ponnassa tarkoitettuna selvityksenä tai sen pohjana. Tuomioistuinviraston edustajat osallistuvat hankkeeseen pysyvinä asiantuntijoina. Hanke on asetettu ajalle 13.12.2022 - 30.9.2023.

2.3. Henkilöstö

2.3.1. Tulostavoite 6: Osaava ja innostava johtaminen tukee tavoitteiden saavuttamista

2.3.1.1. Henkilöstö kokee johtamisen tukevan tuloksellista työntekemistä 2023

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Tuomioistuinviraston johtamista kuvaava VMBaro johtajuusindeksi (JO) on suurempi kuin 3,52 (koko valtio ka. 2021).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinviraston strategian toimeenpanosuunnitelmaan on kirjattu toimenpiteiksi mm.

- Työyhteisön yhteisten pelisääntöjen kirjaaminen ja luottamuksellisen ilmapiirin luominen
- Yhteisöllisyyttä tukeva virkistystoiminta, liikuntatapahtumat ja ryhmäytymisen tilaisuudet esim. tyhy-päivät, harrastekerhot jne.
- Fiilismittareiden käyttö kulloinkin ajankohtaisista teemoista säännöllisesti esim. 2-3 krt/v
- Esihenkilötyön osaamisen kehittäminen

Tuomioistuinviraston johtamisjärjestelmä on toiminnassa, se on kuvattu ja sitä ylläpidetään.

- 2.3.1.2. Tuomioistuinvirasto tukee muutosjohtamista ja toimintatapojen kehittämistä tuomioistuimissa. Kaikkien tuomioistuinlaitokseen kuuluvien virastojen virastopäälliköiden tulee johtaa muutosta määrätietoisesti ja luoda myönteistä asennetta kehittämistä kohtaan sekä varmistaa, että henkilöstö on osallistunut toimintatapojen kehittämisestä ja järjestelmän käytöstä annettuihin koulutuksiin. Tuomioistuinvirasto tukee tuomioistuimissa tapahtuvaa henkilöstön omaehtoisen osaamisen ja työelämävalmiuksien kehittämistä.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

AIPA-hanke järjestää jäljellä olevien käyttöönottojen edellyttämän koulutuksen (toteutunut kyllä/ei).

Tuomioistuinvirasto valmistelee virastojen käyttöön aineiston, jolla ne voivat perehdyttää uutta henkilöstöä ja ylläpitää henkilöstön osaamista asianhallinta-järjestelmien käytössä (toteutunut kyllä/ei).

Tuomioistuinviraston johtamista kuvaava VMBaro johtaminen indeksi (i.4) on suurempi kuin 3,2 (koko valtio ka. 2021).

Toimenpiteet:

Toimintatapojen kehittämiseksi Tuomioistuinvirasto tekee tiivistä yhteistyötä tuomioistuinten kanssa ja tukee tuomioistuinten keskenään tai yhdessä sidosryhmien kanssa tekemää toimintatapojen kehittämistä (esim. käräjäoikeuksien yhteistyöverkosto ja laatuhankkeet).

Tuomioistuinvirasto tuottaa yhteistyössä tuomioistuinten kanssa tuomioistuinten käyttöön tarvittavia ohjeita ja oppaita (etäistunnot, järjestelmien käyttö, sähköisen aineiston käsittely), joilla edistetään toimintatapojen kehittämistä.

Tuomioistuinvirasto järjestää AIPA- ja HAIPA järjestelmien toimintojen laajentumiseen liittyvää koulutusta tuomioistuimille ja muutosjohtamista tukevaa aineistoa. Tuomioistuinvirasto tuottaa ja ylläpitää virastoissa jatkuvasti esimerkiksi perehdytyksessä tarvittavaa ohjeistusta ja koulutusmateriaalia AIPA- ja HAIPA-järjestelmien käytöstä.

2.3.2. Tulostavoite 7: Osaamisen kehittäminen on strategista ja tulevaisuuslähtöistä

2.3.2.1. Tuomioistuinvirasto tarjoaa virastojen käyttöön välineet virkamieheltä edellytettävien ICT-valmiuksien kartoittamiseen.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

EOppivaan luodaan verkkokursseja, joka sisältävät myös osaamisen testaamisen.

Toimenpiteet:

Tuomioistuinviraston pitää yllä ja päivittää asianhallintajärjestelmin toimintojen laajenemisen mukaisesti sähköiset käyttöohjeet sekä eOppiva-sisällöt järjestelmistä ja niiden käyttöön kiinteästi liittyvien sovellusten käytöstä. Verkkokursseihin sisällytetään osaamista testaavia osuuksia.

2.3.2.2. Tuomioistuinten henkilöstön ammattitaitoa tulee ylläpitää.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Koulutuslautakunnan tarjoaman koulutustilaisuuksien määrä on vähintään 180 koulutusta (toteuma 2021: 191 koulutusta).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinlaitoksen henkilöstölle toteutettava koulutus on jaettu varmuudella toteutettaviin ja mahdollisesti toteutettaviin koulutuksiin tuomarinkoulutuslautakunnan priorisoinnin mukaisesti. Tuomioistuinvirasto järjestää kaikki ensisijaisiksi priorisoidut koulutukset ja mahdollisimman suuren osa mahdollisesti toteutettavista koulutuksista. Mahdollisesti toteuttavista koulutuksista päätetään vuoden aikana käytettävissä olevien resurssien ja lautakunnan linjausten mukaisesti.

2.3.3. Tulostavoite 8: Tuomioistuimet ovat kilpailukykyinen työnantaja

2.3.3.1. Tuomioistuinlaitos ajantasaistaa työnantajakuvaansa

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

VM Baro indeksi 8. Työnantajakuva ja arvot on suurempi kuin 3,87 (koko valtio ka. 2021).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinlaitoksen työnantajakuvan kehittämiseksi Tuomioistuinviraston strategian toimeenpanosuunnitelmaan on sisällytetty mm. seuraavat toimenpiteet:

- Toteutetaan eOppiva verkko-oppimissisältö TIL kokonaisuudesta ja toiminnasta
- Sisällön tuottaminen Tuomioistuinviraston Twitter, LinkedIn ja YouTube – kanaviin
- Tuomioistuinlaitosta ja sen toimintaa esittelevien videoiden toteutusta jatketaan
- Mainetutkimus sidosryhmille kohdennettuna (alustava aikataulu H1/2023) ja mainetutkimus suunnattuna kansalaisille (alustava aikataulu H2/2023). Tutkimukset voidaan suorittaa myös samanaikaisesti.
- Viraston asiantuntijoiden osallistuminen julkiseen keskusteluun mm. artikkelein, mielipidekirjoituksin, blogein (suunnitelman laadinta alustava aikataulu H1/2023)
- Tuomioistuinvirasto on esillä eri foorumeissa kertomassa tuomioistuinlaitoksen toiminnasta ja meneillään olevista hankkeista
- Tuomioistuinvirasto on mukana Contact Forum -rekrytointitapahtumassa keväällä 2023
- Tuomioistuinlaitoksen avoimien ovien päivä esim. European Day of Justice 25.10.2023

- 2.3.3.2. Työntekijöiden osaamisen jakamista edistetään verkostotyöskentelyllä, koulutuksella ja perehdytyksellä (osaamisen liikkuvuus).

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

TIV:n tukemien verkostojen lukumäärä on vähintään 17.

Toimenpiteet:

Tuomioistuinlaitoksen piirissä toimii useita verkostoja, hankkeita ja työryhmiä, joiden tavoitteena on eri tavoin kehittää ja tukea tuomioistuinten ja Tuomioistuinviraston toimintaa ja niiden tehtävien hoitamista. Verkostojen tavoitteena voi olla esimerkiksi aktiivinen informaation välittäminen tai yhtenäisten käytäntöjen luominen. Verkosto voi myös tuottaa materiaalia tai koulutusta kohderyhmälleen. Verkostojen vetovastuu voi olla Tuomioistuinvirastolla tai tuomioistuimilla itsellään. Verkostojen kokoonpano voi vaihdella, ja niissä voi olla myös sidosryhmien edustajia. Tuomioistuinviraston asiantuntijat voivat tukea tuomioistuinten sisäisten verkostojen toimintaa. Tuomioistuinvirasto voi myös tehdä päätöksen lisäpalkkion maksamisesta niille, joiden panos verkoston toiminnassa tai sen tuotoksen toteuttamisessa on huomattavan suuri.

Tuomioistuinvirastossa on syksyllä 2021 tehty verkostojen kartoitus pyytämällä viraston henkilöstöä ilmoittamaan, missä kaikissa verkostoissa ja hankkeissa he ovat mukana tai tukena. Tämä päivitetään vuonna 2023.

Osastojen johtajat huolehtivat osastonsa henkilöstön osallistumisesta oman tehtäväalueensa kannalta keskeisiin verkostoihin. Uusia verkostoja käynnistetään tarpeen mukaan.

2.4. Talous ja riskienhallinta

2.4.1. Tulostavoite 9: Taloudellinen liikkumavara mahdollistaa suunnitelmallisen kehittämisen

2.4.1.1. Tuomioistuinlaitos turvaa toimintansa jatkuvuuden tehokkaalla talousseurannalla.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Siirtyvän määrärahan % -osuus vuodelle myönnetyistä määrärahoista on yli 8 % vuotuisesta kehysrahoituksesta kuitenkin niin, että tilapäisesti tavoite voidaan tarvittaessa alittaa (toteutunut: kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinvirasto esittää talousarvio- ja kehysvalmistelussa lisämäärärahatarpeet ja perustelee ne niin, että esityksellä on läpimenon mahdollisuus. Tuomioistuinten ja Tuomioistuinviraston määrärahan käyttö on suunnitelmallista ja sitä seurataan säännöllisesti. Käyttösuunnitelman ylityksiä pyritään välttämään.

2.4.1.2. Tuomioistuinvirasto pyrkii hyödyntämään myös EU -rahoitusta tuomioistuinlaitoksen hyväksi

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

EU-rahoitushakuihin osallistuttu (kyllä/ei)

Toimenpiteet:

Tuomioistuinvirastolle on myönnetty vuonna 2021 EU-rahoitusta tietohallintostrategian laatimiseksi tuomioistuinlaitokselle. Hankkeeseen liittyvä työ on aloitettu virastossa syksyllä 2021, mutta työ on käynnistynyt täydellä vauhdilla vasta kesällä 2022, kun komission kilpailuttamat konsultit ovat päässeet aloittamaan työnsä. Työ viedään päätökseen vuoden 2023 aikana.

Osana Suomen kestävän kasvun ohjelmaa kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman (RRP) mukaisesti Vaasan hallinto-oikeuteen on

myönnetty 7 htv:tta väliaikaisia lisävoimavaroja ympäristölupien käsittelyyn (RRF pilari1).

Vihreän siirtymän ympäristölupa-asioiden valitusmääriä hallinto-oikeuksissa seurataan. Hankkeen rahoituksen käyttöön ja seurantaan liittyen raportointia tehdään ohjeistuksen mukaisesti.

2.4.2. Tulostavoite 10: Tuottavuus paranee toimintaa uudistamalla

- 2.4.2.1. Tuomioistuinlaitoksen muiden kuin lainkäyttötehtävien hoitamista sujuvoitetaan vahvistamalla Tuomioistuinviraston tuki- ja asiantuntijaroolia.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2024:

Tuomioistuinviraston roolia tuomioistuinten tukena on vahvistettu siten, että muista kuin lainkäyttötehtävistä on voitu siirtää resursseja lainkäyttötehtäviin. Muiden kuin lainkäyttötehtävissä olevien henkilöiden lukumäärä (virkanimikkeiden perusteella) on pienempi kuin vuonna 2020 toteuma (2021: 229, 2020: 218).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinviraston johdolla on toteutettu selvitys tuomioistuimissa nykyisin hoidettavien muiden kuin lainkäyttötehtävien mahdollisesta keskittämisestä (ns. keskittämisselvityshanke). Muistio hankkeessa tehdystä selvityksestä ja johtopäätöksistä on luovutettu Tuomioistuinviraston johtokunnalle 13.4.2022. Jatkotoimenpiteet kuuluvat Tuomioistuinviraston operatiivisen johdon tehtäviin ja niitä edistetään viraston normaalien työmenetelmien mukaisesti viraston voimavarat huomioiden.

- 2.4.2.2. Tuomioistuinlaitos osallistuu oikeusministeriön hallinnonalan yhteisten digipalvelujen kehittämiseen tiekartan mukaisesti.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Osallistuttu (kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinvirasto on osallistunut oikeusministeriön hallinnonalan yhteisten digipalveluiden kehittämisen tiekartan valmisteluun. Tiekartan mukainen yhteinen kehittäminen hakee vielä muotoaan samoin kuin se, miten tuomioistuinlaitos ja muut sektorit osallistuvat päätöksentekoon kehitettävien palveluiden sisällöstä ja prioriteeteista. Kysymyksen merkitys on jatkuvasti kasvava, kun tavoitteena on yhteisten palveluiden merkityksen olennainen kasvattaminen tulevaisuudessa ja tämä osaltaan syö sektorikohtaista rahoitusta. Tuomioistuinviraston osallistuu yhteiseen kehittämiseen aktiivisesti samoin kuin keskusteluun yhteisen kehittämisen ohjaamisesta.

- 2.4.2.3. Tuomioistuinvirasto kerää ICT -kehittämistarpeita ja hankeideoita tuomioistuimilta ja ideoita jatkojalostetaan.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Tuomioistuinvirasto ylläpitää järjestelmää kehitysideoiden toimittamiseksi ja saapuneita ehdotuksia käsitellään säännöllisesti (toteutunut kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinvirastossa on käytössä kanava ICT-kehittämisideoiden keräämiseksi (ks. kohta 2.2.2.5) ja lisäksi on valmisteltu kanava ja menettely toiminnan kehittämistä koskevien ideoiden saattamiseksi Tuomioistuinviraston tietoon. Intrassa olevan sähköisen lomakkeen kautta kuka tahansa tuomioistuinlaitoksen henkilöstöön kuuluva voi lähettää kehittämisideansa Tuomioistuinvirastolle. Kaikki ideat käsitellään ja niistä raportoidaan intrassa puolivuositain.

- 2.4.2.4. Tuomioistuinvirasto noudattaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämissuunnitelmaa, johon on priorisoitu ja aikataulutettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistehtävät.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Sisäisen valvonnan havainnoista ja riskeistä on raportoitu tuomioistuinlaitoksen tilinpäätöksen toimintakertomuksessa (toteutunut: kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinviraston riskienhallintaa jatkokehitetään. Vuoden aikana käydään läpi ja arvioidaan keskeiset riskit sekä hallintakeinot ja riskien vahinkojen rajoittamistavat yhdessä johtoryhmän kanssa.

Valtioneuvosto julkaisee oman riskienhallinnan käsikirjan käytettäväksi koko valtiosuunnitelmassa. Tämä tulee vaikuttamaan riskienhallinnan toteutukseen ja lisää paineita kehittää tuomioistuinlaitoksen riskienhallintaa.

- 2.4.2.5. Tuomioistuinvirasto kehittää riskienhallintaa myös osana suunnittelun ja seurannan prosesseja.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2026:

Riskeistä on raportoitu tuomioistuinlaitoksen puolivuotiskatsauksessa ja tilinpäätöksen toimintakertomuksessa (toteutunut: kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Riskienhallinnan kypsyyden mittaamiseen on kehitetty mittaristo perustuen riskienhallinnan standardiin SFS31000. Tämän perusteella kartoitetaan viraston riskienhallinnan tasoa sekä riskienhallintatoimintaa virastossa. Mittariston avulla on voitu määrittää arvioi lähtötasoksi. Tarkoitus on, että vuosittain tehtäisiin tilannearvio. Ensimmäinen arvio antaa suuntaa kypsyyden sijoituksesta.

Toiminnan suunnittelussa ja seurannassa käsitellään riskejä, jotka voisivat vaikuttaa lyhyen ja pidemmän tähtäimen tavoitteiden saavuttamiseen, sekä myös riskeihin liittyviä hallintatoimenpiteitä ja niiden toteutusta.

Riskeistä raportoidaan vuosittain oikeusministeriölle tuomioistuinlaitoksen puolivuotiskatsauksessa sekä tilinpäätöksen toimintakertomuksessa.

- 2.4.2.6. Tuomioistuinlaitoksen henkilökunnan yleisen hankintatietoisuuden lisääminen. Hankintatiimin jäsenien hankintaosaamista lisätään kouluttamalla. Tietoa tuomioistuimille jaetaan verkoston ja intran kautta.

Arviointikriteeri/mittari 2023:

Tuomioistuinvirasto käynnistää hankinta-asioiden verkoston, joihin kuuluu jäseniä kaikista tuomioistuimista (toteutunut: kyllä/ei).

Järjestetään vähintään yksi koulutus hankintatiimin jäsenille (toteutunut: kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinvirasto käynnistää kaikkia tuomioistuimia koskevan hankinta-asioiden verkoston ja järjestää sen jäsenille vähintään yhden hankintakoulutuksen.

- 2.4.3. Kukin virasto varmistaa tietosuoja koskevat menettelyt henkilöstön ja asiakkaiden henkilötietojen suojaamiseksi sekä arvioi tietosuojaan liittyvät riskit. Tietosuojan kehittämistä ja riskien kartoittamisesta vastaa Tuomioistuinviraston johto.

Arviointikriteeri/mittari 2023-2024:

Tuomioistuinvirasto ja tuomioistuimet ovat arvioineet tietosuojan toteutumisen tuomioistuimissa ja Tuomioistuinvirasto on käynyt yhteenvedon läpi ministeriön tulosohjaajan ja tietosuojavastavan kanssa (toteutunut: kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinvirasto tukee tuomioistuimia niiden tietosuojatyössä viestimällä ja kouluttamalla laajasti tietosuojaan liittyvistä kokonaisuuksista, laatimalla tietosuojan toteuttamiseksi valmiita toimintamalleja, dokumentteja ja lomakkeita

sekä tarjoamalla tukea yksittäisten tietosuojakysymysten kanssa. Mahdollisten kehityskohteiden havaitsemiseksi sekä tulevien vuosien tietosuojatyön painopisteiden kartoittamiseksi Tuomioistuinvirasto sekä tuomioistuimet laativat Tietosuoja-asetuksen itsearviointin Vahti -sihteeristön laatiman "Digiturvan hyvät käytännöt"-tukimateriaalin pohjalta. Jatkossa säännöllisesti toistettavan ja määrämuotoisen lomakkeen avulla voidaan seurata myös tietosuojan kehittymistä organisaatiotasolla sekä laajemmin tuomioistuinlaitoksessa. Itsearviointi käsitellään Tuomioistuinviraston ja tuomioistuimen kesken sekä yhteenveto tuomioistuinlaitoksen osalta Tuomioistuinviraston ja oikeusministeriön kesken.

2.5. Kestävä kehitys

2.5.1. Lapsen aseman edistäminen oikeushallinnossa

Arviointikriteeri/mittari 2025:

Nuorille ja lapsille suunnattua materiaalia on tuotettu heitä koskevien asioiden käsittelystä tuomioistuinlaitoksessa (kyllä/ei).

2023: Luodaan nuorille ja lapsille suunnattu verkkosivu.

2024-2025: Tarjotaan oppikirjojen kustantajille videomateriaalia asioiden käsittelystä tuomioistuinlaitoksessa.

Toimenpiteet:

2023: Tuomioistuinlaitoksen julkisille verkkosivuille lisätään lapsille ja nuorille suunnattua materiaalia.

2024-2025: Tuomioistuinviraston YouTube-kanavalle tuotettavaa videoaineistoa tarjotaan kouluille/opettajille hyödynnettäväksi lasten ja nuorten opetuksessa.

- 2.5.2. Tuomioistuinvirasto on arvioinut toimenpiteitä toimialansa hiilijalanjäljen pienentämiseksi sekä laatii suunnitelman ja asettaa tavoitteen tunnistettujen päästövähennysten toteuttamisesta

Arviointikriteeri/mittari 2025:

Toteutunut (kyllä/ei)

2023: Kartoitetaan tuomioistuinlaitoksen toimenpiteitä hiilijalanjäljen pienentämiseksi (muuten kuin toimitilojen osalta)

2024: Laaditaan päästövähennyksiä koskeva suunnitelma

2025: Laaditun suunnitelman pohjalta asetetaan tavoitteet päästövähennyksistä

Toimenpiteet:

Tuomioistuinlaitoksen vastuullisuusraportti julkaistiin ensimmäisen kerran keväällä 2022. Osana raportointia tunnistettiin toimenpiteitä hiilijalanjäljen pienentämiseksi. Toisaalta tuomioistuinlaitoksen hiilijalanjälkeen vaikuttaa merkittävästi konsernitoimijoiden toimet sen pienentämiseksi. Valtiokonttori työstää hiilijalanjälkiarviota yhdessä konsernitoimijoiden kanssa.

Osana tulosohjausprosessia tuomioistuimien tulossopimukseen kirjattiin vuodelle 2023 arvioida omia toimia hiilijalanjäljen pienentämiseksi. Arvioita tullaan hyödyntämään suunnitelman laatimisessa asetettaessa päästövähennystavoitteita. Tavoitteena on, että toteumatiedot ovat saatavissa viimeistään vuonna 2025.

- 2.5.3. Tuomioistuinvirasto on arvioinut oman toimialansa datan hyödyntämismahdollisuudet Agenda 2030-tavoitteisiin liittyen

Arviointikriteeri/mittari 2025:

Tuomioistuinvirasto laatii vuosittain Valtiokonttorin ohjeistaman vastuullisuusraportin Agenda 2023 tavoitteista ja niissä edistymisestä. Tuomioistuinlaitokselle on vuodelle 2022 asetettu kestävän kehityksen tavoitteet, joista raportoidaan ensimmäisen kerran vuonna 2023. Toteutunut (kyllä/ei)

Toimenpiteet:

Tuomioistuinlaitoksen ensimmäinen vastuullisuusraportti julkaistiin keväällä 2022. Raportti noudattaa Valtiokonttorin aiheesta antamaa ohjeistusta. Raportissa huomioidaan myös tuomioistuinlaitokselle asetut kestävän kehityksen tavoitteet.

2.5.4. Tuomioistuinlaitos seuraa tilanteita, joissa sen virkamies työtehtävässään joutuu järjestelmällisen häirinnän, uhkailun, maalittamisen tai vihapuheen kohteeksi

Arviointikriteeri/mittari 2025:

Häirintä-, uhka- ja muiden vaaratilanneilmoitusten perusteella on tehty analyysi kehityksestä (toteutunut kyllä/ei).

Toimenpiteet:

Tuomioistuinvirastoon ilmoitettiin vuoden 2022 aikana muutama uhkaus, joka kohdistui tuomioistuimeen tai sen henkilöstöön. Osana työsuojelua ja työturvallisuutta tulee Tuomioistuinvirasto järjestämään tuomioistuinten johdolle koulutusta häirinnän, uhkailun ja maalittamisen ennaltaehkäisemiseksi sekä tapausten hoitamiseksi.

Vuonna 2023 tuomioistuimet raportoivat turvallisuustapahtumista Tuomioistuinvirastolle tilastointia varten. Tapahtumatyyppinä on aluksi määriteltynä 18 ja tämän lisäksi yleinen tapahtumatyyppi. Eri tapahtumatyypeille saattaa ilmetä yhdistämis- tai hajauttamistarvetta, mikä selviää pilottikäytön jälkeen.

2.6. Muu keskeinen toiminnan kehittäminen

Tuomioistuinlaitoksen strategian päivittäminen

Tuomioistuinviraston johtokunta on asettanut työryhmät valmistelemaan tuomioistuinlaitoksen uutta strategiaa. Työryhmien tehtävänä on valmistella strategia, joka sisältää tuomioistuinlaitoksen perustehtävän ja vision sekä

keskeiset strategiset tavoitteet. Strategian valmistelun ohjausryhmä hyväksyy strategian ja johtokunta vahvistaa sen alkuvuonna 2023.

Oikeusministeriö on asettamassa työryhmän tavoitteenaan edistää oikeudenkäytön vahvaa riippumattomuutta, laadukkaan oikeusturvan tuottamista oikeudenkäytön perustehtävänä sekä käyttäjälähtöisyyttä eli oikeudenkäyttöä palveluna. Oikeusvaltion takeet ja oikeuslaitoksen kehittäminen -työryhmän toimikausi jatkuu vuoden 2027 loppuun saakka. Työryhmän puheenjohtajana toimii Tuomioistuinviraston johtokunnan puheenjohtaja.

Maaoykeusasiat

Maaoykeuksissa (kahdeksan maaoykeutta käräjäoykeuksien yhteydessä) käsiteltävien asioiden määrät ovat laskeneet merkittävästi jo vuosien ajan ja asiamäärät vaihtelevat maaoykeuksittain. Nykyisen tilanteen ongelmana on erityisesti se, että maaoykeusinsinööreillä ei ole riittävästi käsiteltäviä asioita. Tämä vaikeuttaa tehtävässä tarvittavan erityisosaamisen ylläpitämistä ja lisäksi tilanne on epätyydyttävä niukkojen resurssien tarkoituksenmukaisen käyttämisen näkökulmasta. Ilman lainmuutoksia ei ole mahdollista saavuttaa maaoykeusasioiden tehokasta ja tasaista jakamista maaoykeusinsinöörien kesken.

Tuomioistuinvirasto on vuoden 2022 aikana toteuttanut selvitystyön maaoykeuksien kehittämiseksi tuomioistuinten aloitteesta. Selvitystyön tuloksena virasto on laatinut muistion, jonka tarkoituksena on ollut edistää sitä, että seuraavaan hallitusohjelmaan kirjattaisiin maaoykeusjärjestelmän kehittämishankkeen käynnistäminen. Maaoykeuksina nykyisin toimivat käräjäoykeudet, Pirkanmaan ja Keski-Suomen käräjäoykeudet, Itä-Suomen hovioikeus sekä ammattiliitot (Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry ja Suomen tuomariliitto) ovat antaneet lausumat muistioloonnoksesta ja lopullinen muistio sekä sen johdosta annetut lausunnot on toimitettu oikeusministeriölle jatkotoimenpiteitä varten. Muistiossa on pidetty välttämättömänä maaoykeusjärjestelmän uudistamista niin, että maaoykeuksien määrää vähennetään, niiden yhteistoimintaa lisätään ja kokoonpanosäännökset sekä tuomiopiirit tarkistetaan. Tuomiosituinvirasto on esittänyt, että asian selvittämistä ja valmistelemista jatketaan oikeusministeriössä ja se on pitänyt tarpeellisena perustaa työryhmä pohtimaan tarvittavia muutoksia maaoykeuksien lukumäärään ja tuomiopiireihin ja valmistelemaan tarvittavia lainsäädäntömuutoksia

Ilmoittajan suojelun ilmoitusjärjestely

Ilmoittajan suojelun ilmoitusjärjestely ns. Whistleblower-järjestely on tarkoitus toteuttaa tuomioistuinlaitoksessa kirjanpitoyksikkötasolla. Tuomioistuinvirastoon perustettiin projektiryhmä, joka on valmistellut asiaa syyskuusta 2021 lähtien. Valmistelijoina on virkamiehiä, joiden on ajateltu toimivan sisäisen ilmoituskanavailmoitusten käsittelijöinä

Ilmoitusjärjestelyn kehittäminen jäi vuoden 2022 aikana odottamaan direktiivin (EU) 2019/1937 kansallisen lain valmistumista. Tämän valmistuminen venyi huomattavasti ja vasta syksyn käsittelyn jälkeen hyväksyttiin joulukuussa ja laki astui voimaan vuoden 2023 alusta.

Laissa määritetään kolmen kuukauden siirtymäaika sisäisen kanavan avaamiselle. Siirtymäajan puitteissa nimetään tuomioistuinlaitoksessa käsittelijöiden koulutus. Henkilöstö saa asiaan liittyvän koulutuksen ennen järjestelyn käynnistymistä.

3. Riskienhallinta

Vuoden 2023 aikana jatketaan riskienhallinnan kehittämistä suunnitelman mukaan. Vuoden 2022 aikana luotiin mittausmenetelmä ja sillä on saatu ensimmäinen arvio tilanteesta. Tämä arvio toimii osana riskienhallinnan aloitustason määrittelyä.

Riskienhallinnan verkosto, jossa on jäseniä kaikista tuomioistuimista, jatkaa toimintaansa vuonna 2023. Vuoden 2022 aikana aloitettu valmiuden ja varautumisen verkosto tulee yhdistymään riskienhallinnan verkostoon. Yhdistettyjen verkostojen nimi on vielä auki. Yhdistyminen tehdään, koska vastuut muuttuvat ja koska riskienhallinta ja sen menetelmät ovat keskeisessä asemassa myös varautumisen edistämisessä. Lisäksi usea tuomioistuimen edustaja oli molemmissa ryhmissä sama. Tarkoituksena on järjestää neljä-viisi tilaisuutta vuonna 2023. Verkostossa jalkautetaan yhtenäisiä käytäntöjä ja työkaluja koko tuomioistuinlaitokseen, keskustellaan kokemuksista sekä vaihdetaan tietoa ja parhaita käytänteitä virastojen kesken.

Mennyt vuosi 2022 on maailman tilanteen kehittymisen ja etenkin Venäjän aloittaman sodan vuoksi siirtänyt fokusta arvioimaan tarkemmin Suomen ulkopuolelta tulevia riskejä, mahdollisuuksia hallita niitä sekä kiinnittää erityistä huomiota valmiusasioihin.

Seuraavat asiat esitettiin yleisimpinä huolina sekä tavoitteiden toteutumisen ja toiminnan häiriöttömyyden kannalta keskeisimpinä riskeinä sisäisen valvonnan ja

riskienhallinnan kyselyssä, jossa vastaajina olivat Tuomioistuinvirasto sekä tuomioistuimet:

1. Tuomioistuinviraston sekä tuomioistuinten keskeisimmät riskit tavoitteiden toteutumisen sekä toiminnan häiriöttömän jatkuvuuden kannalta liittyvät pääasiassa henkilöstöön.

- Tuomioistuinvirastossa riskin muodostaa organisaation kapeus, kun suuri osa viraston tehtävistä on riippuvaisia käytännössä vain yhdestä asiantuntijavirkamiehestä ilman asianosaavaa varahenkilöä. Tämä myös näkyy henkilöstössä töiden kasaantumisena, joka pitkittyessä vaikuttaa myös työssä jaksamiseen.
- Tuomioistuimissa resurssien puute, henkilöstön vaihtuvuus, ongelmat työssä jaksamisessa ja rekrytoinnin vaikeus on nostettu keskeisiksi haasteiksi, joilla on vaikutusta myös tavoitteelliseen ja laadukkaaseen toimintaan. Erityisesti tämä koskee kanslia- ja tukihenkilöstöä.

2. Epäonnistuminen etä- ja lähityön yhteensovittamisessa. Epäonnistuminen uusien työskentelytapojen muokkaamisessa huomioimaan erilaiset tarpeet ja vähentämään syntyviä epäkohtia kuten esimerkiksi yhteisöllisyyden vähenemistä.

3. Katkot ja häiriöt toiminnassa, jotka johtuvat tietoteknisten järjestelmien sekä tietoliikenteen puutteellisesta toimintavarmuudesta ja käyttöön otettujen uusien tietojärjestelmien puutteista.

4. Asiamäärien lisääntyminen ja asioiden vaikeutuminen aiheuttaa juttujen jonoutumista ja ruuhkia tuomioistuinten käsittelyssä, jotka myös ilmenevät kasvaneina käsittelyaikoina.

Valtioneuvoston selonteossa oikeudenhoidosta 2022 on osiin yllä olevista riskeistä myös kiinnitetty huomiota. Esitettyjen riskien hallinnan vaikeutta kuvastaa se, että samat asiat nousevat vuosi vuodelta esiin.

Tuomioistuinlaitoksen eräiden rikkomusten ilmoittaminen ja ilmoittajansuojelu

Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (1171/2022) astui voimaan 1.1.2023. Lain mukainen sisäinen ilmoituskanava otetaan tuomioistuinlaitoksessa 3 kk:n siirtymäajan puitteissa.

Tuomioistuinlaitoksessa sisäinen ilmoituskanava perustetaan käsittelemään edellä mainitun lain tarkoittamia rikkomuksia. Sisäistä ilmoituskanavaa voi käyttää tuomioistuinlaitoksen palkattu henkilöstö, muut lain mukaan ilmoittajan suojeluun oikeutetut ohjataan käyttämään valtioneuvoston oikeuskanslerin virastoon

perustettavaa ulkoista ilmoituskanavaa. Sisäisessä kanavassa ei käsitellä anonyymejä ja eikä muita kuin kirjallisia ilmoituksia.

Sisäinen kanava tulee olemaan yhteinen koko tuomioistuinlaitokselle. Kanavan käsittelijät nimetään Tuomioistuinvirastosta. Kanava tutkii heille tulleet ilmoitukset ja mikäli ilmoitus täyttää suojelun edellytykset huolehtii asian eteenpäin viemisestä.

Tietojärjestelmiin liittyvät riskit

Uusien lainkäytön järjestelmien (AIPA ja HAIPA) myötä tuomioistuinten toiminta tapahtuu yksinomaan järjestelmien ja niihin tallennetun aineiston varassa. Sama koskee HILDA-järjestelmän käyttöönoton myötä myös hallinnollisia asioita.

Tästä aiheutuu erilaisia riskejä: Järjestelmien käytettävyys voi olla riittämätön ja tavoiteltuja hyötyjä ei siksi saada lainkaan tai ainakaan suunnitellussa aikataulussa. Hankkeisiin liittyy riskejä myös kustannusten ja rahoituksen osalta.

Merkittävin riski liittyy kuitenkin järjestelmien toimintaan ja toimintavarmuuteen. Uusien järjestelmien myötä paperi- tai muuta järjestelmien ulkopuolista aineistoa ole käytettävissä, vaan toiminta tapahtuu puhtaasti sähköisen aineiston varassa. Jos aineisto ei ole käytettävissä, toiminta pysähtyy täysin. Toimintavarmuuden turvaamiseksi tarvitaan toimenpiteitä useilla tasoilla. Järjestelmien teknisestä toiminnasta vastaavan Oikeusrekisterikeskuksen on huolehdittava lainkäytön järjestelmien toimintavarmuudesta ja reagointivalmiudesta ongelmatilanteissa. Sopimukseen on kirjattava järjestelmien vaatimukset toimintavarmuudelle ja myös huolehdittava siitä, että kaikki toimijat järjestelmien ympärillä sitoutuvat näihin. Yksittäisten järjestelmien toimintakyvyn varmistaminen ei kuitenkaan riitä, koska kaikkien järjestelmien toiminta edellyttää muun muassa hyvin toimivia verkkoyhteyksiä ja yleensä myös useiden järjestelmien tai palveluiden välistä tiedonvaihtoa. Olennaista on huolehtia kokonaisuuden toimintavarmuudesta. Sähkön katkeaminen tai ongelmat verkkoyhteyksissä keskeyttävät käytännössä heti toiminnan tuomioistuimissa.

Varautuminen uusien kyberturvallisuuden liittyvien direktiivien vaatimuksiin

Loppuvuonna 2022 astui voimaan kyberturvallisuuden Euroopan Unionin NIS 2-direktiivi (Network and Information Security versio 2), jota aletaan soveltamaan 21 kuukauden siirtymäajan jälkeen. Direktiivi pitää sisällään kynnystason toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on kyberturvallisuuden yhteisen korkean tason varmistamiseksi kaikkialla unionissa. Uusi versio toi uusia vaatimuksia, mutta se säädettiin myös koskemaan entistä laajempia yhteiskunnan ja toiminnan aloja.

Komissio on myös valmistellut CER-direktiiviä (Resilience of critical infrastructure), jonka tehtävänä on lisätä yhteiskunnan häiriönsietokykyä ja valmiutta, parantaa

kykyä vasta häiriötilanteeseen sekä lisätä kansainvälistä yhteistyötä. Tämä koskee lähinnä ei-kyber-maailmaa, mutta sillä on vaikutusta myös tietojärjestelmiin.

Näillä molemmilla tulee olemaan vaikutusta julkishallintoon ja toimiin valmiuden ja varautumisen suhteen. Näillä tulee myös olemaan vaikutusta siihen, kuinka käytettävät tietojärjestelmät rakentuvat ja miten niitä ylläpidetään. Tällä tulee olemaan jotain vaikutusta myös tuomioistuinlaitoksen toimintaan ja järjestelmiin, vaikka oikeuslaitos olisi varsinaisten direktiivien soveltamisen ulkopuolella. Useat alihankkijat ja yhteistyökumppanit joutuvat soveltamaan direktiivejä, jolloin heidän työmenetelmien ja toimintatapojen muuttuessa vaikutusta tulee myös tuomioistuinlaitokseen.

Sinänsä vaikka ei direktiivit ja tulevat lait eivät suoraan tulisi sovellettaviksi tuomioistuinlaitokseen voi regulaatiossa olla paljon hyviä käytänteitä, joita kannattaisi samalla implementoida omaan käyttöön, vaikka suoranaista velvoitetta ei siihen ole.

Yllä olevien asioiden kartoittamiseksi on hyvä vuoden 2022 aikana käynnistää selvitys yhdessä Oikeusrekisterikeskuksen kanssa.

Asiankäsittelyjärjestelmät

Uusien lainkäytön järjestelmien (AIPA ja HAIPA) myötä tuomioistuinten toiminta tapahtuu yksinomaan järjestelmien ja niihin tallennetun aineiston varassa. Sama koskee HILDA-järjestelmän käyttöönoton myötä myös hallinnollisia asioita.

Tästä aiheutuu erilaisia riskejä: Järjestelmien käytettävyys voi olla riittämätön ja tavoiteltuja hyötyjä ei siksi saada lainkaan tai ainakaan suunnitellussa aikataulussa. Hankkeisiin liittyy riskejä myös kustannusten ja rahoituksen osalta.

Merkittävin riski liittyy kuitenkin järjestelmien toimintavarmuuteen. Uusien järjestelmien myötä paperiaineistoa ei ole käytettävissä lainkaan, vaan toiminta tapahtuu puhtaasti sähköisen aineiston varassa. Jos aineisto ei ole käytettävissä, toiminta pysähtyy täysin. Toimintavarmuuden turvaamiseksi tarvitaan toimenpiteitä useilla tasoilla. Yhtäältä Tuomioistuinviraston ja Oikeusrekisterikeskuksen on huolehdittava lainkäytön järjestelmien toimintavarmuudesta ja reagointivalmiudesta ongelmatilanteissa. Yksittäisten järjestelmien toimintakyvyn varmistaminen ei kuitenkaan riitä, koska kaikkien järjestelmien toiminta edellyttää muun muassa hyvin toimivia verkkoyhteyksiä ja yleensä myös useiden järjestelmien tai palveluiden välistä tiedonvaihtoa. Olennaista on huolehtia kokonaisuuden toimintavarmuudesta. Esimerkiksi oikeustalojen verkkoyhteyksiä ei ole varmennettu.

Henkilöstöresurssien riittävyys ja henkilöstön pysyvyys

Lisääntyvän työmäärän hoitamiseksi tulee tuomioistuimissa olla riittävät resurssit, jotta oikeusturva toteutuu vaaditulla tavalla. Riskiä hallitaan seuraamalla resurssitarvetta ja tekemällä tarvittavia lisämäärärahaesityksiä sekä tarkastelemalla resurssien kohdentumista. Lisäksi toimintatapoja ja työprosesseja tehostetaan uusien tietojärjestelmien käyttöönoton myötä.

Tuomioistuinten haasteena on myös henkilöstön verrattain suuri vaihtuvuus. Riskiä on pyritty hallitsemaan lisäämällä vakinaisten virkojen määrää tuomioistuinlaitokselle myönnettyjen määrärahojen puitteissa ja tekemällä päätökset määräaikaisista lisäresursseista mahdollisimman hyvissä ajoin. Henkilöstön pysyvyyteen vaikuttaa myös palkkaus, jota tulee kehittää nykyistä kannustavampaan suuntaan.

4. Merkittävät uudet menopaineet

Perusrahoituksen riittämättömyys

Tuomioistuinten hyvä ja tehokas toiminta on edellytys perus- ja ihmisoikeusvaatimusten mukaisen oikeusturvan toteutumiselle sekä oikeusvarmuudelle, jota vaaditaan niin talouselämässä kuin kansalaisten keskinäisten suhteiden järjestämisessä. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttäminen sekä ristiriitojen selvittäminen tasapuolisin menettelyin ennalta asetettujen yleisten sääntöjen pohjalta edellyttävät hyvin toimivaa oikeusjärjestelmää. Riippumattoman tuomioistuinlaitoksen tulee turvata, että jokainen voi yhteiskunnassa luottaa oikeuksiensa toteutumiseen.

Tuomioistuinten ja Tuomioistuinviraston henkilöstöresurssit ovat olleet usean vuoden ajan työmäärään nähden hyvin niukat.

Tuomioistuinlaitoksen tilannetta ja toimintaedellytyksiä on tarkasteltu oikeusministeriön johdolla valmistellussa oikeudenhoidon selonteossa, jonka valtioneuvosto antoi eduskunnalle marraskuussa 2022. Selonteon mukaan oikeudenhoidon toimintaedellytysten turvaaminen ja oikeudenkäyntien keston lyhentäminen edellyttävät oikeudenhoidon perusrahoituksen lisäämistä yhteensä noin 90 miljoonalla eurolla vuosittain.

Tuomioistuinlaitos tarvitsee pysyvää lisärahoitusta henkilöstömenoihin noin 30 miljoonaa euroa vuosittain. Sen lisäksi ruuhkien purkamiseksi ja käsittelyaikojen lyhentämisen nopeuttamiseksi tuomioistuinlaitos tarvitsee noin kahdeksan miljoonan euron vuotuisen määräaikaisen lisärahoituksen vuosille 2023 - 2026. ICT-

ja toimitilamenot on katettava muulla tavoin kuin henkilöstövoimavaroja pienentämällä.

Merkittävimmät suunnittelussa olevat toimitilahankkeet

Toimitilasuunnitelma sisältää peruskorjaushankkeita ja muita hankkeita, joiden rahoitusta ei ole vielä kehyksessä. Näitä menoja ei ole otettu mukaan käyttösuunnitelmaan. Itä-Uudenmaan, Keski-Suomen ja Satakunnan käräjäoikeuksien toimitilahankkeet käynnistetään, mikäli niihin saadaan rahoitusta kevään kehyksessä. Toimitilojen vuokramenojen taso on käyttösuunnitelmassa arvioitu nykyisen hintatason mukaan, joten toimitilasuunnitelmassa arvioituja indeksikorotuksia ei ole menoissa otettu huomioon. Indeksikorotuksiin tarvitaan täysimääräinen lisärahoitus, joka tulee ottaa huomioon tulevissa kehyspäätöksissä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistus ja hyvinvointialueiden perustaminen

Uudistuksen arvioidaan lisäävän hallintotuomioistuimiin tulevien asioiden määrää, minkä vuoksi näihin kohdistuu lisäresurssipainetta vuodesta 2023 lähtien. Hallinto-oikeuksiin on kohdennettu lisäresurseja uudistuksen johdosta.

Turvapaikanhakijoiden määrän mahdollinen lisääntyminen

Ukrainan sodan myötä Suomeen on saapunut suuri määrä pakolaisia ja heille on myönnetty EU-direktiivin mukaisesti tilapäistä suojelua. On mahdollista, että tulevaisuudessa myös turvapaikanhakijoiden määrät kasvavat. Tilannetta ja hakijamäärien kehitystä on seurattava.

Liitteet

Liite 1 Tuomioistuinlaitoksen tulostavoitteet 2023-2026

Liite 2 Tulostavoitemittarit 2023

Liite 3 Tuomioistuinviraston tehtävät osastoittain

Liite 4 Toimintaympäristökuvaus

Liite 5 Käyttösuunnitelma 2023-2026: Korkein oikeus

Liite 6 Käyttösuunnitelma 2023-2026: Korkein hallinto-oikeus

Liite 7 Käyttösuunnitelma 2023-2026: Muut tuomioistuimet

Liite 8 Henkilötyövuodet 2023

TUOMIOISTUINLAITOKSEN TULOSTAVOITTEET 2023-2026

LIITE 1

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus		Mittari	Päävastaullinen taho	Tavoitevuosi
Tulostavoite 1: Riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivytyksettä, laadukkaasti ja edullisesti. Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa.	1. Oikeudenkäynnin viivästyksen hyvittämistä edellyttävien asioiden määrä ei kasva.	Viivästyshyvitettyjen asioiden lukumäärä on enintään samansuuruinen kuin vuonna 2021 (28 asiaa) ja alenee myöhemminä vuosina.	Tuomioistuimet /talous	2023
	2. Oikeusturvan ajallinen saatavuus toteutuu yhdenvertaisesti eri alueilla.	Yksittäisen tuomioistuimen keskimääräinen käsittelyaika ylittää enintään 3 kk:ta oikeudellisen linjan keskiarvon (KO, HO ja HAO).	Talous/johto	2023-2026
	3. Vireillä olevien asioiden määrää tulee vähentää. Tuomioistuinten tulee ratkaista enemmän asioita kuin niitä saapuu.	Vuosittainen vireillä olevien asioiden määrä on pienempi kuin saapuneiden asioiden määrä. Käräjäoikeus: rikosasiat Käräjäoikeus: laajat riita-asiat Muut tuomioistuimet: kaikki asiat	Tuomioistuimet / talous	2023-2026
	4. Keskeiset tuomioistuinten toimintaa kuvaavat tilastot julkaistaan oikeus.fi-internetsivustolla.	Asiamäärä- ja käsittelyaikatilastot julkaistaan neljännesvuosittain (huhti-, heinä-, loka- ja tammikuussa).	Talous	2023-2026
Tulostavoite 2: Tuomioistuintoiminta on avointa	5. Tuomioistuinten toiminnasta saadaan niiden työ määrää ja resurssitarpeita kuvaavat luotettavat tiedot.	Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: Tuomioistuinvirasto seuraa tuomioistuinten henkilökunnan työhön käytettyä aikaa ja tuottaa siitä objektiivisesti arvioitavissa olevat tiedot (toteutunut kyllä/ei).	Talous/kehitys/ johto	2023-2026
		Tuomioistuinvirasto on noudattanut tuomioistuinten määräraharatpeiden määrittelyssä tulossopimuksen liitteessä kaksi määriteltyjä laskennallisia perusteita (toteutunut kyllä/ei).		
Tulostavoite 3: Käsittelyketjut ja oikeudenkäyntimenettelyt määräytyvät asioiden laadun ja vaativuuden mukaan	6. Tuomioistuinlaitos tekee tiivistä yhteistyötä syyttäjän kanssa, jotta asiat voidaan käsitellä tarkoituksenmukaisesti niiden laajuuden ja vaativuuden mukaan.	Työmäärälaskennassa päivitetty painokertoimet on otettu käyttöön (toteutunut kyllä/ei).	Johto / tuomioistuimet	2023-2026
		Arviointikriteeri/mittari 2023: Tuomioistuinlaitos on selvittänyt ja määritellyt tuomioistuinten tavoitteelliset keskimääräiset käsittelyajat, jotka on käsitelty oikeudenhoidon selonteon yhteydessä. Käsittelyaikatietoja hyödynnetään myös määräraharatpeita arvioitaessa (toteutunut kyllä/ei).		
		AIPA ja HAIPA -asianhallintajärjestelmien raportointirajapinnat on toteutettu (toteutunut kyllä/ei).		
		Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: Tuomioistuinvirasto tapaa valtakunnansyyttäjätoimiston edustajat vähintään 10 kertaa vuodessa (toteutunut: kyllä/ei).		
		Tuomioistuimet tekevät säännöllistä yhteistyötä syyttäjän kanssa (toteutunut: kyllä/ei).		
		Arviointikriteeri/mittari 2023: Järjestelmä on otettu kokonaisuudessaan käyttöön (toteutunut: kyllä/ei).		
		Tuomioistuinvirasto päivittää kehittämisrahoituksen saamiseksi suunnitelman jatkokehityksen realistisista askeleista ja konkreettisesti saatavasta tuottavuuspotentiaaliarviosta (toteutunut kyllä/ei).		
		Tuomioistuinvirasto kehittää AIPA-järjestelmän tuottavuuden seuraamista kehittämisrahoituksen varmistamiseksi (toteutunut kyllä/ei).		
		Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: Vuonna 2023 laaditaan selvitys sähköisen asioinnin esteistä ja suunnitelma esteiden poistamisesta (toteutunut: kyllä/ei)		
		Sähköisen vireilletulon osuus HAIPA-asioista kasvaa vuosittain sopimuskaudella viidellä prosenttiyksiköllä (toteuma 2021: 10 %).		
		Sähköinen asiointi AIPA-asioissa mahdollistetaan samalla, kun summaaristen asioiden käsittely siirtyy AIPA-järjestelmään (toteutunut kyllä/ei)		
		Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: Tuomioistuinvirasto laatii oman tietohallintostrategian, missä on huomioitu hallinnonalan yhteinen ICT -kehittäminen (toteutunut: kyllä/ei).		
		Tuomioistuinvirasto osallistuu tuomioistuinlaitoksen osalta hallinnonalan ydintiedon (yhteiset perustiedot) hallinnan kehittämiseen (toteutunut: kyllä/ei).		
		Arviointikriteeri 2023: Tuomioistuinvirasto on laatinut selvityksen yhdessä oikeusministeriön ja Oikeusrekisterikeskuksen kanssa (toteutunut		
		Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: Järjestelmien käytettävyyttä seurataan säännöllisesti. Henkilöstölle on toteutettu järjestelmiä koskeva käytettävyytutkimus 2023. Tutkimus suoritetaan jatkossa kerran vuodessa. (toteutunut: kyllä/ei)		
Arviointikriteeri/mittari 2023: Järjestelmät on otettu kokonaisuudessaan käyttöön (toteutunut: kyllä/ei).				
Arviointikriteeri/mittari 2023: Käräjäoikeuksien saleista 80 % on varusteltu tarvittavalla laitteistolla vuoden 2023 loppuun mennessä. Varustelu saatetaan loppuun vuoden 2024 alussa. Tallenteiden hallintaan tarvittava ohjelmisto on valmis ja sen toimintavarmuus on riittävästi testattu (toteutunut: kyllä/ei).				
Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: VMBaro: esimiestyö ja johtaminen: Tuomioistuinviraston VMBaro indeksi '1.4 Esimiehet ovat onnistuneet työyhteisöni töiden organisoinnissa' on suurempi kuin 3,38 (koko valtio ka. 2021).				
Tuomioistuinviraston VMBaro indeksi '1.5 Johto on onnistunut työyhteisöni töiden organisoinnissa' on suurempi kuin 3,10 (koko valtio ka. 2021).				
Arviointikriteeri/mittari 2023-2025: 2025: Tuomioistuinvirasto on myötävaikuttanut virastoarvioinnin toteuttamiseen siten, että selvitys on voitu toimittaa eduskunnalle. (kyllä/ei).				
Verkostopäällikkö	2023-2025			
Henkilöstö			Päävastaullinen taho	Vuosi / DL
Tulostavoite 6: Osaava ja innostava johtaminen tukee tavoitteiden saavuttamista	16. Henkilöstö kokee johtamisen tukevan tuloksellista työntekeistä.	Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: Tuomioistuinviraston johtamista kuvaava VMBaro johtajuusindeksi (JO) on suurempi kuin 3,52 (koko valtio ka. 2021).	Hallinto	2023-2026
		Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: AIPA-hanke järjestää jäljellä olevien käyttöönottojen edellyttämän koulutuksen (toteutunut kyllä/ei).		
Tulostavoite 7: Osaamisen kehittäminen on strategista ja tulevaisuuslähtöistä	17. Tuomioistuinvirasto tukee muutosjohtamista ja toimintatapojen kehittämistä tuomioistuimissa. Kaikkien tuomioistuinlaitokseen kuuluvien virastojen virastopäälliköiden tulee johtaa muutosta määrätietoisesti ja luoda myönteistä asennetta kehittämistä kohtaan sekä varmistaa, että henkilöstö on osallistunut toimintatapojen kehittämisestä ja järjestelmän käytöstä annettuihin koulutuksiin. Tuomioistuinvirasto tukee tuomioistuimissa tapahtuvaa henkilöstön omaehtoisen osaamisen ja työelämävalmiuksien kehittämistä.	Tuomioistuinvirasto valmistelee virastojen käyttöön aineiston, jolla ne voivat perehdyttää uutta henkilöstöä ja ylläpitää henkilöstön osaamista asianhallintajärjestelmien käytössä (toteutunut kyllä/ei).	Kehitys	2023-2026
		Tuomioistuinviraston johtamista kuvaava VMBaro johtaminen indeksi (i.4) on suurempi kuin 3,2 (koko valtio ka. 2021).		
		Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: EOppivaan luodaan verkkokursseja, joka sisältävät myös osaamisen testaamisen.		
18. Tuomioistuinvirasto tarjoaa virastojen käyttöön välineet virkamieheltä edellytettävien ICT-valmiuksien kartoittamiseen.	19. Tuomioistuinten henkilöstön ammattitaitoa tulee ylläpitää.	Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: Koulutuslautakunnan tarjoaman koulutustilaisuuksien määrä on vähintään 180 koulutusta (toteuma 2021: 191 koulutusta).	Kehitys	2023-2026

Tulostavoite 8: Tuomioistuimet ovat kilpailukykyinen työnantaja	20. Tuomioistuinlaitos ajantasaistaa työnantajakuvaansa	Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: VM Baro indeksi 8. Työnantajakuva ja arvot on suurempi kuin 3,87 (koko valtio ka. 2021).	Hallinto	2023-2026
	21. Työntekijöiden osaamisen jakamista edistetään verkostotyöskentelyllä, koulutuksella ja perehdytyksellä (osaamisen liikkuvuus).	Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: TIV:n tukemien verkostojen lukumäärä on vähintään 17.	Verkostopäällikkö	2023-2026
Talous			Päävastuullinen osasto	Vuosi / DL
Tulostavoite 9: Taloudellinen liikkumavara mahdollistaa suunnitelmallisen kehittämisen	22. Tuomioistuinlaitos turvaa toimintansa jatkuvuuden tehokkaalla talousseurannalla.	Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: Siirtyvän määrärahan % -osuus vuodelle myönnettyistä määrärahoista on yli 8 % vuotuisesta kehysrahoituksesta kuitenkin niin, että tilapäisesti tavoite voidaan tarvittaessa alittaa (toteutunut: kyllä/ei).	Talous	2023-2026
	23. Tuomioistuinvirasto pyrkii hyödyntämään myös EU -rahoitusta tuomioistuinlaitoksen hyväksi.	Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: EU-rahoitushakuihin osallistuttu (kyllä/ei)	Kehitys	2023-2026
	24. Tuomioistuinlaitoksen muiden kuin lainkäyttötehtävien hoitamista sujuvoitetaan vahvistamalla Tuomioistuinviraston tuki- ja asiantuntijaroolia.	Arviointikriteeri/mittari 2023-2024: Tuomioistuinviraston roolia tuomioistuinten tukena on vahvistettu siten, että muista kuin lainkäyttötehtävistä on voitu siirtää resursseja lainkäyttötehtäviin. Muiden kuin lainkäyttötehtävissä olevien henkilöiden lukumäärä (virkanimikkeiden perusteella) on pienempi kuin vuonna 2020 toteuma (2021: 229, 2020: 218).	Johto	2023-2024
	25. Tuomioistuinlaitos osallistuu oikeusministeriön hallinnonalan yhteisten digipalvelujen kehittämiseen tiekartan mukaisesti.	Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: Osallistuttu (kyllä/ei).	Kehitys	2023-2026
	26. Tuomioistuinvirasto kerää ICT -kehittämistarpeita ja hankeideoita tuomioistuimilta ja ideoita jatkojalostetaan	Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: Tuomioistuinvirasto ylläpitää järjestelmää kehitysideoiden toimittamiseksi ja saapuneita ehdotuksia käsitellään säännöllisesti (toteutunut kyllä/ei).	Kehitys	2023-2026
Tulostavoite 10: Tuottavuus paranee toimintaa uudistamalla	27. Tuomioistuinvirasto noudattaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämissuunnitelmaa, johon on priorisoitu ja aikataulutettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistehtävät.	Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: Sisäisen valvonnan havainnoista ja riskeistä on raportoitu tuomioistuinlaitoksen tilinpäätöksen toimintakertomuksessa (toteutunut: kyllä/ei).	Riskienhallinta	2023-2026
	28. Tuomioistuinvirasto kehittää riskienhallintaa ja varautumista myös osana suunnittelun ja seurannan prosesseja.	Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: Riskeistä on raportoitu tuomioistuinlaitoksen puolivuotiskatsauksessa ja tilinpäätöksen toimintakertomuksessa (toteutunut: kyllä/ei).	Riskienhallinta	2023-2026
	29. Tuomioistuinlaitoksen henkilökunnan yleisen hankintatietoisuuden lisääminen. Hankintatiimin jäsenien hankintaosaamista lisätään kouluttamalla. Tietoa tuomioistuimille jaetaan verkoston ja intran kautta.	Arviointikriteeri/mittari 2023: Tuomioistuinvirasto käynnistää hankinta-asioiden verkoston, joihin kuuluu jäseniä kaikista tuomioistuimista (toteutunut: kyllä/ei). Järjestetään vähintään yksi koulutus hankintatiimin jäsenille (toteutunut: kyllä/ei).	Talous	2023
	30. Kukin virasto varmistaa tietosuojaa koskevat menettelyt henkilöstön ja asiakkaiden henkilötietojen suojaamiseksi sekä arvioi tietosuojaan liittyvät riskit. Tietosuojan kehittämiseksi ja riskien kartoittamisesta vastaa Tuomioistuinviraston johto.	Arviointikriteeri/mittari 2023-2024: Tuomioistuinvirasto ja tuomioistuimet ovat arvioineet tietosuojan toteutumisen tuomioistuimissa ja Tuomioistuinvirasto on käynyt yhteenvedon läpi ministeriön tulosohjaajan ja tietosuojavastavan kanssa (toteutunut: kyllä/ei).	Tietosuojavastaava	2023-2024
Kestävä kehitys			Päävastuullinen taho	Vuosi / DL
	31. Lapsen aseman edistäminen oikeushallinnossa.	Arviointikriteeri/mittari 2025: Nuorille ja lapsille suunnattua materiaalia on tuotettu heitä koskevien asioiden käsittelystä tuomioistuinlaitoksessa (kyllä/ei). 2023: Luodaan nuorille ja lapsille suunnattu verkkosivu. 2024-2025: Tarjotaan oppikirjojen kustantajille videomateriaalia asioiden käsittelystä tuomioistuinlaitoksessa.	Viestintä	2025
	32. Tuomioistuinvirasto on arvioinut toimenpiteitä toimialansa hiilijalanjäljen pienentämiseksi sekä laatinut suunnitelman ja asettanut tavoitteen tunnistettujen päästövähennysten toteuttamisesta. Tuomioistuimissa vähennetään hiilijalanjälkeä erityisesti hankinnoissa ja matkustamisessa (kyllä/ei).	Arviointikriteeri/mittari 2025: Toteutunut (kyllä/ei) 2023: Kartoitetaan tuomioistuinlaitoksen toimenpiteitä hiilijalanjäljen pienentämiseksi (muuten kuin toimitilojen osalta) 2024: Laaditaan päästövähennyksiä koskeva suunnitelma 2025: Laaditun suunnitelman pohjalta asetetaan tavoitteet päästövähennyksistä	Talous	2025
	33. Tuomioistuinvirasto on arvioinut oman toimialansa datan hyödyntämismahdollisuudet Agenda 2030-tavoitteisiin liittyen.	Arviointikriteeri/mittari 2023-2025: Tuomioistuinvirasto laatii vuosittain Valtiokonttorin ohjeistaman vastuullisuusraportin Agenda 2023 tavoitteista ja niissä edistymisestä. Tuomioistuinlaitokselle on vuodelle 2022 asetettu kestävän kehityksen tavoitteet, joista raportoidaan ensimmäisen kerran vuonna 2023. Toteutunut (kyllä/ei)	Talous	2023-2025
	34. Tuomioistuinlaitos seuraa tilanteita, joissa sen virkamies työtehtävässään joutuu järjestelmällisen häirinnän, uhkailun, maalittamisen tai vihapuheen kohteeksi.	Arviointikriteeri/mittari 2023-2026: Häirintä-, uhka- ja muiden vaaratilanneilmoitusten perusteella on tehty analyysi kehityksestä (toteutunut kyllä/ei).	Riskienhallinta	2023-2026

TULOSTAVOITEMITTARIT 2023-2026						
	Toteuma 2021	Arvio 2022	Tavoite 2023	Tavoite 2024	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus						
Viivästyshyvitettyjen asioiden määrä	28	28	28	25	25	20
Hovioikeuksien lkm, joiden keskimääräinen käsittelyaika on enintään 3 kk yli oikeudellisen linjan keskiarvon	5/5	5/5	5/5	5/5	5/5	5/5
Hallinto-oikeuksien lkm, joiden keskimääräinen käsittelyaika on enintään 3 kk yli oikeudellisen linjan keskiarvon	5/6	6/6	6/6	6/6	6/6	6/6
Käräjäoikeuksien lkm, joiden keskimääräinen käsittelyaika laajoissa riita-asioissa on enintään 3 kk yli oikeudellisen linjan keskiarvon	17/20	20/20	20/20	20/20	20/20	20/20
Käräjäoikeuksien lkm, joiden keskimääräinen käsittelyaika rikosasioissa on enintään 3 kk yli oikeudellisen linjan keskiarvon	19/20	20/20	20/20	20/20	20/20	20/20
Toiminnan tuloksellisuus						
Sähköisen vireilletulon osuus HAIPA-asioista kasvaa vuosittain sopimuskaudella viidellä prosenttiyksiköllä	10	15	20	25	30	35
Henkilöstö						
Tekemättömän työn kustannukset, milj. €	8 (tavoite)	8	8	8	8	8
Johtajuusindeksi VMBaro (i.4)	3,38		>3,2	>3,2	>3,2	>3,2
1.4 Esimiehet ovat onnistuneet työyhteisöni töiden organisoinnissa			> 3,38	> 3,38	> 3,38	> 3,38
1.5 Johto on onnistunut työyhteisöni töiden organisoinnissa			> 3,1	> 3,1	> 3,1	> 3,1
Työnantajakuva ja arvot VMBaro	3,84		>3,87	>3,87	>3,87	>3,87
Koulutuslautakunnan tarjoaman koulutustilaisuuksien määrää vähintään	191	180	180	180	180	180
Tuomioistuinviraston tukemien verkostojen määrä	17	17	17	17	17	17
Talous						
Siirtyvän määrärahan osuus (koko laitos), %	10,4	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Muiden kuin lainkäyttötehtävissä olevien lukumäärä on pienempi kuin vuonna 2020 toteuma	229	229	<218	<218	<218	<218
Yhteiset seurantamittarit						
Toimitilalahokkuus, toimistotilat	22,1	22	22	22	22	22
Toimitilakustannukset/htv, €	12 091	11 356	11 667	12 120	12 157	12 157

Tuomioistuinviraston tehtävät

Kehitysosasto:

1. huolehtii tuomioistuinlaitoksen kehittämisestä,
2. vastaa tuomioistuimien toiminnan kehittämishankkeiden ohjaamisesta,
3. vastaa tuomioistuimien toimialasidonnaisten tietojärjestelmien kehittämisen, käyttöönoton ja ylläpidon ohjaamisesta ja edustaa tuomioistuinlaitosta tietojärjestelmäasioissa,
4. valmistelee tuomioistuinlaitosta koskevia säädöksiä,
5. koordinoi tutkimustoimintaa virastossa,
6. vastaa tuomioistuinlaitoksen henkilöstön osaamisen kehittämisen suunnittelusta ja toteutuksesta,
7. huolehtii yhteistyöstä tuomarinkoulutuslautakunnan kanssa,
8. vastaa Tuomioistuinviraston henkilöstön kehittämisestä yhteistyössä hallinto-osaston kanssa,
9. valmistelee ja vastaa viraston kansainvälisistä ja EU-tehtävistä,
10. vastaa siviilikriisinhallinnan tukitehtävistä tuomioistuimille,
11. vastaa kansainvälisen oikeudenhoidon tukitehtävistä tuomioistuimille,
12. huolehtii muista ylijohhtajan määräämistä tehtävistä.

Talousoosasto:

1. valmistelee tuomioistuinlaitoksen toiminta- ja taloussuunnitelman, kehys- ja talousarvioehdotukset sekä lisätalousarvioehdotukset,
2. valmistelee tuomioistuinlaitoksen tulosohjausta,
3. valmistelee viraston tulossopimuksen,
4. vastaa kirjanpitoyksikön kirjanpidosta, maksuliikenteestä, tilinpäätöksestä ja raportoinnista,
5. huolehtii tuomioistuinten tuesta ja neuvonnasta talousasioissa,
6. vastaa tuomioistuinten toimitila-asioiden suunnittelusta ja toteutuksesta,

7. koordinoi tuomioistuinten turvallisuusasioita ja vastaa viraston turvallisuusasioista,
8. vastaa tuomioistuinten keskitetyistä hankinta-asioista ja viraston hankinnoista sekä kehittää ja ohjaa kirjanpitoyksikön hankintatointa,
9. huolehtii muista ylijohdajan määräämistä tehtävistä.

Hallinto-osasto:

1. huolehtii tuomareiden nimittämisen liittyvistä tehtävistä,
2. vastaa osaltaan tuomioistuinten henkilöstöasioiden järjestämisestä ja kehittämisestä,
3. vastaa tuomioistuinten virkajärjestely- ja virkaehtosopimusasioista,
4. vahvistaa tuomioistuinten asiantuntijajäsenten palkkioiden ja korvausten perusteet ja määrät,
5. huolehtii yhteistoiminnassa viestintäpäällikön kanssa viraston ja sen johdon ulkoisesta ja sisäisestä viestinnästä,
6. huolehtii sille osoitetuista tuomioistuinten viestinnän tukitehtävistä,
7. vastaa viraston asiakirjahallinnon, arkistotoimen ja asianhallinnan järjestämisestä,
8. koordinoi ja antaa neuvontaa tuomioistuinten tiedonhallintaa ja henkilötietojen suojaamista koskevissa asioissa sekä vastaa Tuomioistuinvirastossa julkisen hallinnon tiedonhallintalaissa (906/2019) säädetyistä tiedonhallintatehtävistä, tiedonhallinnan ohjeista ja tiedonhallintamallin valmistelusta,
9. vastaa tietosuoja-asioiden koordinoinnista ja tukitoiminnoista tuomioistuimille sekä huolehtii Tuomioistuinviraston tietosuojavastaavan toimintaedellytyksistä,
10. vastaa viraston riskienhallinnasta,
11. koordinoi tuomioistuinten varautumisasioita ja vastaa viraston varautumisesta,
12. huolehtii lautamiesasioista,
13. huolehtii viraston sisäisestä hallinnosta, joka ei kuulu muulle osastolle,
14. huolehtia kielipalveluiden tukitehtävistä tuomioistuimille,
15. vastaa viraston johdon tukipalveluista sekä tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluista,
16. vastaa viraston kansalaisyhteyksistä,
17. huolehtii muista ylijohdajan määräämistä tehtävistä.

Viestintä ja tuomioistuinten tuki:

1. Viestintäpäällikkö vastaa Tuomioistuinviraston ulkoisesta ja sisäisestä viestinnästä, viestinnän koordinoinnista ja kehittämisestä sekä tuomioistuinten viestinnän tukemisesta ja kehittämisestä.
2. Verkostopäällikkö vastaa tuomioistuinten tuen koordinoinnista sekä tukee ylijohtajaa verkostojen luomisessa ja yhteydenpidossa viraston sidosryhmiin.

Toimintaympäristökuvaus

Valtiovarainministeriön kevään 2022 (13.4.2022) ennusteen mukaan bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,5 % vuonna 2022 ja 1,7 % vuonna 2023. Suomen talous oli toipumassa hyvää vauhtia Covid-19-kriisin negatiivisista talousvaikutuksista, kunnes Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikutti heikentävästi talousennusteisiin. Venäjälle asetetut talouspakotteet lopettavat Suomen ulkomaankauppaa Venäjän kanssa, mikä leikkaa Suomen talouskasvua. Sota on jo aiheuttanut huomattavia taloudellisia ja rahoituksellisia shokkeja erityisesti hyödykemarkkinoilla. Maailmanmarkkina- sekä kuluttajahintojen nousun seurauksena BKT:n kasvu hidastuu.

Talouskasvu hidastuu hieman yli prosenttiin vuosina 2025-2026. Suomen talouden arvioidaan olevan yhä hieman normaalikapasiteettinsa alapuolella v. 2024. Työpanoksen muutoksen vaikutus potentiaaliseen tuotantoon on vähäinen vuosina 2021-2024 ja jopa negatiivinen vuonna 2026, kun työikäisen väestön määrä jatkaa vähenemistä ja osallistumisasteen kasvu pysähtyy. Talouden näkymissä tuottavuuden kasvu on kuitenkin heikkoa verrattuna 2000-luvun alkuun, vaikka kasvu on hieman viime vuosina parantunut.

Sota Ukrainassa heijastuu myös Suomen julkiseen talouteen taloudellisen aktiivisuuden hidastuessa ja varautumis- ja tukitoimien johdosta. Julkisen talouden rahoitusasema alkaa heiketä uudelleen keskipitkällä aikavälillä, kun julkisen talouden alijäämä alkaa kasvaa. Myös Covid-19-epidemian mahdolliset uudet aallot sekä kertynyt hoitovelka voivat rasittaa julkista taloutta. Julkisyhteisöjen velkasuhteen arvioidaan olevan vuonna 2026 noin 70 % prosenttia suhteessa BKT:hen. Velkasuhdetta kasvattavat lähivuosina valtion- ja paikallishallinnon perusalijäämä sekä korkomenot. Valtiontalouden kireä tilanne ja talousnäkyvät vaikuttavat valtionbudjettitalouteen ja sen myötä myös tuomioistuinten taloustilanteeseen. Koronapandemian aiheuttaman poikkeuksellisen tuomioistuinasioiden ruuhkan purun jälkeen tilanteen tasaantuessa toiminnan tuottavuus ja määrärahojen optimaalinen käyttö korostuu.

Merkittävämmät tuomioistuinlaitoksen toimintaympäristössä epävarmuutta aiheuttavat tekijät ovat käynnissä oleva **Venäjän hyökkäys Ukrainaan** ja sen seuraukset. Turvallisuustilanteen isot muutokset korostavat entisestään tuomioistuimien asemaa oikeusvaltion takaajana. Tuomioistuinten on huolehdittava kansalaisten oikeusturvasta kaikissa tilanteissa. Venäjälle asetut pakotteet ovat lisänneet ulosottolaitoksen erityistäytäntöönpanoja, ja niillä on vaikutusta tuomioistuimille tuleviin juttumääriin. Pakotteiden arvioidaan heikentävän erityisesti niiden suomalaisten yritysten taloudellisia näkymiä, joilla on liiketoimintaa Venäjällä tai venäläisten yritysten kanssa.

Tuomioistuinlaitoksessa käsiteltävien konkurssi- ja muiden tähän liittyvien asioiden arvioidaan lisääntyvän tulevina vuosina.

Hallituksen pyrkimyksenä on nopeuttaa merkittävällä tavalla irtautumista fossiilisesta energiasta sekä tukea uuden teknologian käyttöönottoa (vihreä siirtymä). Pyrkimyksenä on lisätä energiatuotannon omavaraisuutta ja vähentää riippuvuutta yksittäisistä öljyä ja kaasua tuottavista maista. Hankkeisiin liittyvien lupavalitusten arvioidaan lisäävän hallinto-oikeuksien työmäärää ja **ympäristö-, maankäyttö- ja rakennusasioiden käsittelyaikojen** lyhentämiseen onkin osoitettu lisämäärärahaa.

Viime vuosina vireillä olevien asioiden määrät ovat kasvaneet entisestään. Suurin yksittäinen syy tähän on ollut **koronaviruspandemia** ja sen aiheuttama ruuhka tuomioistuinlaitokseen. Vireillä olevien asioiden määrä korkeimmassa oikeudessa, käräjäoikeuksien laajoissa riita-asioissa ja rikosasioissa, hovioikeuksissa ja hallinto-oikeuksissa on edelleen pandemiaa edeltävää aikaa (12/ 2019) korkeammalla tasolla. Vireillä olevien asioiden määrän arvioidaan kuitenkin laskevan saatujen lisäresurssien ansiosta vuoden 2022 loppupuoliskon aikana.

Tuomioistuinten ratkaistavaksi tulee **yhä moninaisempia oikeudellisia kysymyksiä**. Lainsäädäntö ei aina pysy voimakkaan yhteiskunnallisen kehityksen tahdissa. Lainsäädännön muutokset aiheuttavat koulutuksen ja osaamisen kehittämisen tarvetta. Monet tuomioistuimissa ratkaistavat ongelmat liittyvät Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan unionin oikeuden soveltamiseen sekä perustuslain vaikutuksiin lainkäytössä. Tuomioistuinten voimavaroja pyritään keskittämään vaativampien asioiden ratkaisemiseen muun

muassa kokoonpanosäätelyä kehittämällä ja siirtämällä päätöksentekovaltuuksia esim. joissakin yksinkertaisemmissa rikosasioissa hallinnolliseen menettelyyn. Oikeusprosessien tehostamistoimet kuten poissaolokäsittelyt, ratkaisukokoonpanojen keventäminen, joidenkin asiaryhmien käsittelyn keskittäminen ja asioiden nopeutettu käsittely tehostavat osaltaan lainkäyttöä.

Sote-uudistus koskee erityisesti markkinaoikeutta, hallinto-oikeuksia ja korkeinta hallinto-oikeutta ja vaikutukset niiden toimintaan ovat suuret. Uudistuksen myötä hallintotuomioistuihin voi tulla asioita ratkaistavaksi nykyiseen tapaan hallinto- ja kunnallisvalituksina, hallintoriitoina ja muina hakemus- ja alistusasioina sekä uusina aluevalituksina. Sen arvioidaan lisäävän muutoksenhakua ainakin toiminnan käynnistymisen ensimmäisinä vuosina ennen kuin hyvinvointialueen uudet toimintatavat on omaksuttu ja henkilöstö on perehdytetty uusiin tehtäviinsä. Alkuvaiheessa viranomaisen päätöksenteossa voi olla tulkintaeroja, mikä lisää hallintotuomioistuinten työmäärää. Uudistuksen toimeenpanon toteutumisen kannalta on tärkeää, että hallintotuomioistuimet pystyvät käsittelemään ja ratkaisemaan valitusasiat laadukkaasti ja viivytyksettä.

Teknologian hyödyntäminen aiempaa laajemmin jatkuu monella yhteiskunnan osa-alueella. **Uusien tietojärjestelmien** (mm. AIPA ja HAIPA) käyttöönotto edellyttää tehostettua kehittämistä, mistä aiheutuu kustannuspaineita. Siirtymäkaudella pyritään ajamaan alas vanhat päällekkäin toimivat järjestelmät ripeästi, mutta toimintaa turvaavalla tavalla ja vähentämään usean päällekkäisen järjestelmän käytöstä syntyvää lisätyötä ja kustannuksia. Siirtymäkausi aiheuttaa koulutautumisen ja muutosjohtamisen tarvetta.

Ilmastonmuutos, sen ehkäisy ja seurannaisvaikutukset ovat myös tuomioistuinten toimintaympäristön muutostekijöitä. Suurilla ilmastonmuutoksilla, jotka heikentävät elinolosuhteita monissa maissa, voi olla merkittäviä vaikutuksia koko maapallolle. Muutokset voivat lisätä muuttovirtoja Suomeen, minkä seurauksena mm. turvapaikka-asioita koskevien valitusten määrä voi lisääntyä.

Etätyön merkitystä ilmastonmuutoksen torjumisen näkökulmasta ei voi tässä yhteydessä väheksyä. **Etäyhteyksien käyttö** on arkipäiväistynyt ja

hyödyntämällä etäyhteyttä oikeudenkäynneissä voidaan säästää voimavaroja ja vähentää henkilökohtaiseen läsnäoloon liittyvää matkustamista. Myös asianosaiset toivovat huomattavasti aiempaa useammin mahdollisuutta osallistua oikeudenkäyntiin ilman fyysistä läsnäoloa.

1.2.2023

LIITE 5

Käyttösuunnitelma 2023 ja kehys: Korkein oikeus	Toteuma 2021	Arvio 2022	Budjetti 2023	Budjetti 2024	Budjetti 2025	Budjetti 2026
TOIMINNAN TUOTOT	-5 290	-8 477	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	98 708	109 326	100 000	100 000	100 000	100 000
Henkilöstökulut	6 773 116	7 039 103	6 860 000	6 860 000	6 860 000	6 860 000
Vuokrat	1 132 440	1 170 949	1 257 406	1 276 975	1 299 044	1 325 025
Palvelujen ostot	309 374	357 660	363 000	363 000	363 000	363 000
Muut kulut	29 121	63 221	70 000	70 000	70 000	70 000
TOIMINNAN KULUT	8 342 759	8 740 259	8 650 406	8 669 975	8 692 044	8 718 025
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	10	4	0	0	0	0
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT	0		0	0	0	0
TUOTTO- JA KULULASKELMA	8 337 479	8 731 786	8 643 406	8 662 975	8 685 044	8 711 025
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIK. SIOITUKSET	46 398		50 000	50 000	50 000	50 000
VASTAAVAA	46 398	0	50 000	50 000	50 000	50 000
Tuotto- ja kululaskelma ja tase kpyksik. /tilitaso	8 383 877	8 731 786	8 693 406	8 712 975	8 735 044	8 761 025
OIKEUSREKISTERIKESKUS	326 780	360 275	352 572	380 341	327 149	374 857
MOMENTTI 25.10.01 YHTEENSÄ	8 710 657	9 092 060	9 045 978	9 093 316	9 062 193	9 135 882
Siirtyvä määräraha	1 558 269	1 817 612	1 676 228	1 808 250	1 723 934	1 670 741
Talousarvio yht.	8 970 000	9 071 000	9 178 000	9 009 000	9 009 000	9 009 000
KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT MÄÄRÄRAHAT YHT.	10 528 269	10 888 612	10 854 228	10 817 250	10 732 934	10 679 741
Käyttö kuluvana vuonna	8 710 657	9 092 060	9 045 978	9 093 316	9 062 193	9 135 882
Siirtyy seuraavalle vuodelle	1 817 612	1 796 552	1 808 250	1 723 934	1 670 741	1 543 859

Siirtyvän määrärahan tavoitetaso > 8 % myönnetystä

Toteuma	20 %	20 %	20 %	19 %	19 %	17 %
---------	------	------	------	------	------	------

1.2.2023

LIITE 6

Käyttösuunnitelma 2023 ja kehys: Korkein hallinto-oikeus
TOIMINNAN TUOTOT
Aineet, tarvikkeet ja tavarat
Henkilöstökulut
Vuokrat
Palvelujen ostot
Muut kulut
TOIMINNAN KULUT
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT
TUOTTO- JA KULULASKELMA
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIK. SIIJOITUKSET
VASTAAVAA
Tuotto- ja kululaskelma ja tase kpyksik. /tilitaso
OIKEUSREKISTERIKESKUS
MOMENTTI 25.10.02 YHTEENSÄ
Siirtyvä määräraha
Talousarvio yht.
KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT MÄÄRÄRAHAT YHT.
Käyttö kuluvana vuonna
Siirtyy seuraavalle vuodelle

Toteuma 2021	Arvio 2022	Budjetti 2023	Budjetti 2024	Budjetti 2025	Budjetti 2026
-11 774	-13 846	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
135 599	93 448	135 000	140 000	145 000	145 000
10 571 604	9 851 447	10 200 000	10 200 000	10 200 000	10 200 000
1 129 048	1 106 351	1 190 445	1 919 813	1 954 351	1 993 418
760 116	555 532	780 000	790 000	790 000	790 000
29 482	61 634	30 000	30 000	40 000	40 000
12 625 849	11 668 412	12 335 445	13 079 813	13 129 351	13 168 418
1 445					
-100	-23	6 000	6 000	6 000	6 000
12 615 420	11 654 543	12 329 445	13 073 813	13 123 351	13 162 418
	99 286				
12 615 420	11 753 829	12 329 445	13 073 813	13 123 351	13 162 418
883 982	829 056	820 646	856 501	753 424	820 562
13 499 402	12 582 885	13 150 091	13 930 314	13 876 775	13 982 980
5 247 693	5 229 290	6 852 405	5 530 314	6 138 000	6 799 225
13 481 000	14 206 000	11 828 000	14 538 000	14 538 000	14 538 000
18 728 693	19 435 290	18 680 405	20 068 314	20 676 000	21 337 225
13 499 402	12 582 885	13 150 091	13 930 314	13 876 775	13 982 980
5 229 290	6 852 405	5 530 314	6 138 000	6 799 225	7 354 245

1.2.2023

LIITE 7

Käyttösuunnitelma ja kehys: muut tuomioistuimet	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Arvio 2022	Käyttösuunnitelma 2023	Käyttösuunnitelma 2024	Käyttösuunnitelma 2025	Käyttösuunnitelma 2026
HTV	3 147	3 233	3 222	3 295	3 131	3 131	3 131
TOIMINNAN TUOTOT	-794 506	-766 591	-817 114	-655 000	-585 000	-585 000	-585 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 491 303	2 864 684	2 723 179	3 257 300	3 200 000	3 200 000	3 200 000
Henkilöstökulut		201 424 658	205 217 745	213 703 055	202 152 452	202 152 452	202 152 452
Lautamies- ja muut palkkiot		2 388 375	2 783 503	2 765 000	2 765 000	2 765 000	2 765 000
Henkilöstökulut yht.	194 174 228	203 813 033	208 001 248	216 468 055	204 917 452	204 917 452	204 917 452
Vuokrat	31 414 999	33 243 100	33 821 838	37 071 341	37 861 857	38 967 877	39 451 878
Palvelujen ostot	14 674 583	15 521 487	15 057 544	15 024 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000
Muut kulut	1 684 088	1 907 413	2 470 491	2 568 500	2 568 500	2 568 500	2 568 500
TOIMINNAN KULUT	245 439 202	257 349 716	262 074 299	274 389 196	263 547 809	264 653 829	265 137 830
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	5 551	5 874	1 099	1 200	6 000	6 000	6 000
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT	-15 753	-24 645	-14 828	-16 000	-15 000	-15 000	-15 000
TUOTTO- JA KULULASKELMA	244 634 495	256 564 355	261 243 457	273 719 396	262 953 809	264 059 829	264 543 830
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIK. SUIJITUKSET	830 829	428 171	637 760	1 135 000	500 000	500 000	500 000
Tuotto- ja kululaskelma ja tase kpyksik. /tilitaso	245 465 323	256 992 526	261 881 216	274 854 396	263 453 809	264 559 829	265 043 830
KPY 154 Oikeusrekisterikeskus	36 820 030	32 348 269	29 450 893	31 963 738	31 962 574	29 444 809	29 726 637
Kulut yhteensä	282 285 353	289 340 795	291 332 110	306 818 133	295 416 383	294 004 637	294 770 467
Edelliseltä vuodelta siirtyvä määräraha	46 874 448	25 843 094	32 594 299	31 984 190	21 778 056	18 814 674	19 874 037
Talousarvio/kehys arvio	261 254 000	296 092 000	290 722 000	296 612 000	292 453 000	295 064 000	292 686 000
KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT MÄÄRÄRAHAT YHT.	308 128 448	321 935 094	323 316 299	328 596 190	314 231 056	313 878 674	312 560 037
Siirtyy seuraavalle vuodelle	25 843 094	32 594 299	31 984 190	21 778 056	18 814 674	19 874 037	17 789 570

Muiden tuomioistuinten henkilötyövuodet yhteensä

1.2.2023

LIITE 8

Henkilöstöryhmä	Tuomioistuinvirasto	Käräjäoikeudet	Hovioikeudet	Hallinto-oikeudet yht	Erityistuomioistui met yht.	Yhteensä 2023 *
Tuomarit		549	185	298	70	1 102
Asessorit			37	12	3	52
Esittelijät			91	102	26	219
Notaarit		142				142
Haastemiehet		270				270
Kanslia		1 043	155	183	65	1 447
Lautakunnat	2,5					3
Aipa-projekti	3,8					4
Tuomioistuinvirasto	55,9					56
Yhteensä	62	2 005	468	595	164	3 295

* Sisältää EU-elvytysraha ympäristöasiat (7 htv)

Muiden tuomioistuinten määräaikaiset henkilötyövuodet yhteensä

Henkilöstöryhmä	Tuomioistuinvirasto	Käräjäoikeudet	Hovioikeudet	Hallinto-oikeudet yht	Erityistuomioistui met yht.	Yhteensä 2023 *
Tuomarit		25	11	45	8	88
Asessorit						
Esittelijät			9	12	1	21
Notaarit		2			3	5
Haastemiehet		1				1
Kanslia		49	11	25		86
Lautakunnat						0
Aipa-projekti	3,8					4
Tuomioistuinvirasto	11,2					11
Yhteensä	15	78	31	82	12	217